

การศึกษาประสิทธิภาพและแนวโน้มนการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

สัญญา พัฒนารักษ์

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

การศึกษาประสิทธิภาพและแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

โดย

ณัฏฐา พัฒนารพันธ์

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ)

วันที่ 26 เดือน พย พ.ศ. 47

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทนพศิริ)

วันที่ 26 เดือน พย พ.ศ. 47

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ศิริพร กิตติการกุล)

วันที่ 26 เดือน พย พ.ศ. 47

หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ดันวัฒนากุล)

วันที่ 26 เดือน พย พ.ศ. 47

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 29 เดือน พ.ย พ.ศ. 47

ชื่อเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพและแนวโน้มการดำเนินงานของ
สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด
ชื่อผู้เขียน นางณัฏฐา พัฒนวรพันธุ์
ชื่อปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ

บทคัดย่อ

การศึกษาประสิทธิภาพและแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานในด้านการเงินของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยศึกษาเชิงเปรียบเทียบ กับเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 3) เพื่อศึกษา และพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานในด้านการเงินของสหกรณ์ ในปีบัญชี 2546 – 2548

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิวิเคราะห์ แปลความ และสรุปผลการศึกษา ข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารรายงานทางการเงินต่าง ๆ ของสหกรณ์ ได้แก่ รายงานกิจการประจำปี รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545 และอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545 ในด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ และสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาพยากรณ์ผลการดำเนินงาน ของสหกรณ์ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 ในด้านปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ด้วยวิธีการพยากรณ์วิเคราะห์การถดถอย (Time Series Regression Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ในด้านจำนวนสมาชิก ทุนเรือนหุ้น ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อ สินทรัพย์หนี้สิน ทุนของสหกรณ์ รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ และสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่ว

(4)

ประเทศ พบว่าสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ความสามารถในการก่อหนี้สหกรณ์ยังสามารถเพิ่มได้อีก ส่วนความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่ามาตรฐาน เว้นแต่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์จะสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ แต่จะต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ สำหรับแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ในด้านปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและธุรกิจสินเชื่อในอีก 3 ปีข้างหน้าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จากผลการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะว่าสหกรณ์ต้องให้ความสำคัญในการระดมเงินทุน เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกถือหุ้นมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีมาตรการสร้างแรงจูงใจสมาชิก มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ให้สมาชิกได้รับข่าวสารของสหกรณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในสหกรณ์

Title	A Study on the Efficiency in Operation and Trend of the Secretariat of the Prime Minister Saving and Credit Cooperative Limited.
Author	Mrs. Nadda Pattanavoraphan
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Dr. Ratana Pothisuwan

ABTRATCT

The objectives of this research were to 1) analyze the operation efficiency of the Secretariat of the Prime Minister Saving and Credit Cooperative Limited in the fiscal year 2002; 2) study comparing the operation efficiency with standard financial ratios of cooperative Auditing Department; and 3) forecast the direction of financial transaction from 2003-2005. The secondary data-financial reports and annual reports from 1991-2002 and financial ratios- were analyzed quantitatively and qualitatively. A studying in cooperative efficiency in term of comparing liquidity, profitability, asset utilization and leverage turnover with standard financial ratios of all cooperative firms were examined. Next, a forecasting in cooperative operation from 2003-2005 concerning deposit and loan transaction were analyzed by Time Series Regression Analysis.

It was found that there was a continuous increase in the following aspects: membership; share capital; deposit and loan transaction; assets; debt; capital; incomes; expenses; and net profit. On cooperative efficiency, it was found that liquidity and debt service were below the standard while profitability was above the standard. Moreover, leverage turnover could be increased. Rate of return on assets was higher than that of al cooperative firms but lower than that of all medium-sized firms. On the direction of financial transaction, it was found that the deposit and loan transaction would continuously increase.

It was recommended that, the Secretariat of the Prime Minister Saving and Credit Cooperative Limited should focus on capital mobilization such as encouraging each member to increase their share capital, having incentive procedures and having continuous public relations.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ได้รับความกรุณาจากคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพศิริ และอาจารย์ศิริพร กิริติการกุล กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขจนสำเร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ขอขอบคุณกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดหาข้อมูลให้และขอขอบคุณทุก ๆ คนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจมาตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ณัฏฐา พัฒนวรพันธุ์

พฤษภาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญเรื่อง	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษา	7
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
แนวคิดในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ	10
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
ภาคสรุป	30
กรอบแนวคิดในการศึกษา	32
สมมติฐานในการศึกษา	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
สถานที่ดำเนินการศึกษา	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	36

บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์

ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด 44

- ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ปีบัญชี
2533 – 2545 44

- อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545 52

- เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ 56

- เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน 59

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือปีบัญชี 2546 – 2548
ในด้านของปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ
โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 –
2545 61

- การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน 62

- การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อ 63

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา 65

อภิปรายผลการศึกษา 71

ข้อเสนอแนะ 72

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป 74

บรรณานุกรม 75

ภาคผนวก 78

ประวัติผู้วิจัย 79

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์	39
2	เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์	40
3	จำนวน ค่าเฉลี่ยและร้อยละของสมาชิก ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณ ธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ ปีบัญชี 2533 - 2545	44
4	จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินทรัพย์ของสหกรณ์ ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 - 2545	46
5	จำนวน ค่าเฉลี่ย และอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้สินของสหกรณ์ ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 - 2545	47
6	จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงในทุนหรือส่วนของเจ้าของ สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปีบัญชี 2533 - 2545	49
7	จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงในรายได้ ค่าใช้จ่ายกำไรสุทธิของ สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 - 2545	50
8	ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ในปีบัญชี 2545 ในด้านสภาพคล่องทาง การเงิน ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการใช้หรือบริหาร สินทรัพย์ และความสามารถในการก่อหนี้	52
9	ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 กับมาตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ	56
10	ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 กับ มาตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่ว ประเทศ	59
11	สมการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	62
12	การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีปีบัญชี 2546 - 2548	62
13	การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรีปีบัญชี 2546 - 2548	63

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	เส้นระยะเวลาสำหรับการวิเคราะห์ห่อนุกรมเวลาจากการนำข้อมูลในอดีตจนถึงปัจจุบันมาพยากรณ์ค่าอนาคต	18
2	กรอบแนวความคิดในการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด	32
3	กรอบแนวความคิดในการพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด	33
4	แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ปีบัญชี 2546 – 2548	63
5	แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ปีบัญชี 2546 – 2548	64

บทที่ 1

บทนำ

ประสิทธิภาพในการดำเนินงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของกิจการ โดยเฉพาะเรื่องของประสิทธิภาพการบริหารด้านการเงินอันจะส่งผลกระทบต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นตัวลูกค้า เจ้าหนี้ ผู้ประกอบการ และบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าสามารถบริหาร จัดการด้านการเงินให้เกิดประสิทธิภาพก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อตัวผู้ประกอบการ หรือผู้บริหารในองค์กรนั้น ๆ ในการแก้ไขปัญหาของกิจการได้อย่าง ทันเวลาในที่สุดจะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติในภาพรวมต่อไป

ในประเทศที่กำลังพัฒนา ปัญหาทางด้านเงินทุนสำหรับการใช้พัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้น อาจได้มาจากแหล่งเงินทุนทั้งจากภายในและต่างประเทศ สำหรับแหล่งเงินทุนภายในประเทศ สามารถจัดหาเงินทุนมาได้หลายวิธี วิธีการหนึ่ง คือ ให้ประชาชนในชาติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรู้จักการประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้มีเงินเหลือจากการใช้จ่าย ที่เก็บอยู่ในรูปของการออมอันจะก่อประโยชน์ให้แก่ตนเอง และส่วนรวม รูปแบบการออมมีอยู่หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการนำเงินไปฝากธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือการนำไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ตามแต่ทัศนะและวัตถุประสงค์ของการออมแต่ละบุคคล สำหรับการออมในรูปแบบสหกรณ์ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่มีความนิยมเช่นกัน สหกรณ์ถือเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ มักจะจัดตั้งขึ้นในกลุ่มของผู้ที่มีรายได้ประจำ อันได้แก่ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่บริษัท เป็นต้น

สหกรณ์เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสหกรณ์จะต้องดำเนินงานอย่างไม่มีผลกำไร แต่จะมีความหมายว่าเมื่อสหกรณ์ดำเนินงานจนมีผลกำไร สหกรณ์จะคืนผลกำไรเหล่านี้ให้แก่สมาชิกตามหลักการของสหกรณ์ที่เหมาะสม ดังนั้น หน้าที่สำคัญของผู้บริหารสหกรณ์ คือ การที่จะต้องนำพาสหกรณ์ไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการจัดการพัฒนาบุคลากร การจัดการบริหาร การเงิน หรือการบริหารสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด แต่สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง จึงทำให้ “เงิน” เป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร สหกรณ์ควรจะให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการเงินของสหกรณ์โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อันจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในสหกรณ์เอง หรือปัจจัยภายนอกสหกรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ความผันผวนของระบบเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อัตรา

เงินเพื่อ ตลอดจนผลกระทบจากระบบการเงินทั้งภายในและนอกประเทศ เพราะปัจจัยเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของ สหกรณ์โดยตรง ทั้งในด้านของรายได้ ค่าใช้จ่าย ต้นทุนในการดำเนินการ ต้นทุนดอกเบี้ยจ่าย รวมถึงระดับผลกำไรในการดำเนินงาน ซึ่งผู้บริหารสหกรณ์ควรจะได้มีการศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน

ในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ในอดีตที่ผ่านมาผู้บริหารสหกรณ์จะใช้ประสบการณ์ส่วนตัวในการพิจารณา โดยมีได้คำนึงถึงหลักการบริหารการเงินให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ อาจเป็นเพราะว่าเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมาไม่ได้สลับซับซ้อนเหมือนในปัจจุบัน ซึ่งผู้บริหารคงได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่มากนักน้อย สหกรณ์บางแห่งต้องประสบกับปัญหาการไม่มีผลกำไร ขาดแคลนเงินทุน จนทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานลดลง จนไม่เป็นที่วางใจแก่บรรดาสมาชิก ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้หากผู้บริหารสหกรณ์ได้มีวิธีการพิจารณาในการดำเนินธุรกิจจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การนำพาสหกรณ์หรือองค์กรของตนให้เป็นที่ยอมรับได้ก็มีใช้เป็นเรื่องที่ยากลำบากเกินความสามารถของตน

ความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินที่ยึดถือหลักการและวิธีการสหกรณ์ในการดำเนินการรับฝากเงิน และให้เงินกู้ หรือสินเชื่อแก่บรรดาสมาชิก โดยสมาชิกเป็นเจ้าของและเป็นผู้ให้บริการในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีการควบคุมตามหลักการประชาธิปไตย และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ตามหลักความเป็นธรรม วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ คือ การระดมทุนจากสมาชิก และจากแหล่งเงินทุนภายนอก เพื่อนำมาให้บริการแก่สมาชิกที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ (กรมตรวจบัญชี สหกรณ์, 2546: 2)

ทั้งนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดแบ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็นรูปแบบย่อยๆ จำนวน 9 รูปแบบ ตามลักษณะกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพในลักษณะเดียวกัน ดังนี้ คือ ตำรวจ ทหาร ครู ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย รัฐวิสาหกิจ โรงพยาบาล ส่วนราชการ เอกชน และอื่นๆ โดยที่ ณ วันสิ้นรอบปีบัญชี 31 มีนาคม 2545 มีจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 1,124 สหกรณ์ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 6.34 มีสมาชิกจำนวน 2,071,821 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.17 สหกรณ์มีเงินรับฝากจำนวน 155,377 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 6.82 มีเงินให้สมาชิกกู้ยืมเงินระหว่างปี จำนวน 318,587 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน

ร้อยละ 23.07 และระหว่างปี สหกรณ์มีการกู้ยืมระหว่างกัน จำนวน 22,936 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 59.71 (กรมตรวจบัญชี สหกรณ์, 2546: 2-3)

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศไทย ในปีบัญชี 2545 (ยกเว้น สหกรณ์เครดิตยูเนียน) มีทุนดำเนินงาน จำนวน 428,565 ล้านบาท แหล่งเงินทุนใหญ่ ๆ ที่สำคัญ 2 ส่วน คือ เงินค่าหุ้น และเงินรับฝากของสมาชิก การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ การดำเนินงานมีรายได้รวม 30,538 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายรวม 10,788 ล้านบาท มีกำไรสุทธิทั้งสิ้น จำนวน 19,750 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 4.46 แนวโน้มของอัตรากำไรสุทธิที่ลดลง เป็นผลมาจากนโยบายการกระตุ้นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยมีมาตรการตรึงอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินกู้และเงินฝากให้อยู่ในระดับต่ำ ทำให้รายได้หลักของสหกรณ์ที่ได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2546: 6-7)

จากการพิจารณาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านจำนวนสหกรณ์ และปริมาณธุรกิจ การที่กิจการสหกรณ์ออมทรัพย์จะเจริญก้าวหน้าขึ้นก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานของคณะกรรมการ และฝ่ายจัดการเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารงานสหกรณ์จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ ตลอดจนเทคนิคใหม่ ๆ ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลการดำเนินงานของสหกรณ์บรรลุเป้าหมาย โดยมีเครื่องมือ หรือวิธีการบริหารที่ผู้บริหารควรนำมาใช้ในการบริหารงานพัฒนาประสิทธิภาพของ สหกรณ์ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง อันเป็นเสมือนข้อมูลพื้นฐานในการอธิบายผลการดำเนินกิจการสหกรณ์ คือ ข้อมูลทางบัญชี อันจะทำให้ผู้บริหารสหกรณ์สามารถที่จะกำหนดนโยบายการดำเนินงาน ไม่ว่าด้านเงินทุน เงินรับฝาก การหาสินเชื่อจากภายนอกในวงเงินที่เหมาะสม วงเงินการให้สินเชื่อแก่สมาชิก เงินสำรองเพื่อใช้ในกิจการ และการกำหนดแผนการใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ ให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์อันนำมาซึ่งการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันให้เจริญก้าวหน้า โดยเริ่มจากการพัฒนาความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมกลุ่มเดียวกัน ภายใต้อุปถัมภ์ของการช่วยเหลือตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในขณะที่สถาบันการเงินกำลังประสบกับปัญหาสภาพคล่องล้มระบบ จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินเข้าสู่ระบบสหกรณ์ออมทรัพย์มากขึ้น

นับตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2533 ประเทศไทยมีนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน ส่งผลให้มีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้าในประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศ ธุรกิจต่าง ๆ จึงได้กู้เงินจากต่างประเทศ เพื่อไปลงทุนในโครงการ

ต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดเศรษฐกิจฟองสบู่ และนำไปสู่การประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัวในปี 2540 และเกิดภาวะเศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินต่าง ๆ ในระยะหลังจากปี พ.ศ. 2542

จนถึงปัจจุบันนี้ ผลจากนโยบายการกระตุ้นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไทย การตรึงอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินกู้และเงินฝากให้อยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ ขณะนี้อยู่ที่ร้อยละ 0.75 และ 6.25 ตามลำดับ เป็นผลให้มีปริมาณเงินที่ไหลเข้าสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างต่อเนื่อง จนเกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงินล้นระบบ

ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เช่นในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจภายใต้สภาวะดังกล่าว จะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน เพราะในการดำเนินงานทุกประเภทจะต้องอาศัยการบริหารงาน เพื่อจัดการกับงานต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิผลในที่สุด ถ้าสหกรณ์ใดมีระบบการบริหารงานที่ดี มีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้สหกรณ์นั้นสามารถจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการทางสังคม หรือของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การบริหารงานของ สหกรณ์ควรบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของ สหกรณ์อีกด้วย เช่น ภาวะเศรษฐกิจ สภาพสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวิทยาการ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

สหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด (สอ.สตน.จำกัด) ได้จัดตั้งโดยจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2532 โดยมีสมาชิก ณ วันจัดตั้งจำนวน 288 คน และทุนเรือนหุ้น 69,620 บาท จากการดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นเวลาประมาณ 14 ปี ปรากฏผลการดำเนินงานของสหกรณ์สิ้นสุดทางบัญชี ณ วันที่ 31 มีนาคม 2546 มีสมาชิก 810 คน มีจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้น 118,952,924.20 บาท อันได้มาจากเงินรับฝากจากสมาชิก 53,382,924.20 บาท จากทุนเรือนหุ้นจำนวน 53,063,320 บาท จากทุนสำรองและทุนสะสมต่าง ๆ จำนวน 5,773,743.53 บาท และมีกำไรสุทธิ 6,660,572 บาท ในขณะที่สหกรณ์มีลูกหนี้เงินให้กู้ เท่ากับ 106,281,296 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาเพียง 14 ปี สหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด มีการเติบโตในด้านการดำเนินงานค่อนข้างมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนลูกหนี้กับสินทรัพย์รวมของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์มีสัดส่วนระหว่างลูกหนี้ต่อสินทรัพย์ที่ค่อนข้างสูงมาก คือ มากกว่าร้อยละ 90 หมายความว่า สหกรณ์มีภาระความเสี่ยงในการดำเนินงานอยู่ในระดับที่สูง มีการดำเนินงานด้วยนโยบายในเชิงรุกค่อนข้างมาก (Aggressive) ซึ่งการบริหารจัดการทางการเงินเชิงรุก ดังกล่าวนี้อยู่ ไม่สามารถสะท้อนได้ว่าสหกรณ์มีการดำเนินงานที่มี

ประสิทธิภาพเสมอไป ในบางครั้งการบริหารในเชิงรับ (conservative) กลับมีความเหมาะสมมากกว่า ดังนั้น การศึกษาถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเงินของสหกรณ์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ ความมั่นคง ตลอดจนการพัฒนาความก้าวหน้า และการส่งเสริมฐานะทางการเงินของสมาชิก ซึ่งสหกรณ์จำเป็นที่จะต้องอาศัยเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยที่สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินรูปแบบหนึ่ง การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการจัดทำแผนงานงบประมาณอย่างรัดกุม ต้องอาศัยการวิเคราะห์สถานะภาพของธุรกิจสหกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญ เพราะว่าการวิเคราะห์ธุรกิจจะทำให้ทราบถึงสถานะภาพการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ทั้งในอดีต และปัจจุบันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งถ้าหากทราบ หรือพยากรณ์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ล่วงหน้า ผู้บริหารสหกรณ์จะสามารถบริหารกิจการสหกรณ์ได้อย่างมีทิศทาง หรือป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีนักวิชาการได้ให้ความสนใจ และพยายามที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งมีผลการศึกษาย้อยอย่างมากมาย แต่สำหรับแนวทางการศึกษาวิจัยในธุรกิจสหกรณ์นั้น กลับไม่ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากว่ายังคงมีการหาข้อสรุปเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ว่าควรจะใช้สิ่งใดมาเป็นเกณฑ์ในการวัด และตรวจสอบ หรือเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลความสำเร็จ ความมีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ถ้าหากเรานำเอาผลประกอบการสุดท้ายมาพิจารณา ส่วนใหญ่มักนิยมพิจารณาที่ผลกำไรสุทธิในรอบบัญชีนั้น ๆ ก็ไม่สามารถบ่งบอก หรือสะท้อนได้ว่าประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์นั้น ๆ ว่ามีผลการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ต้องการศึกษาลงข้อมูลทางการเงินอันจะนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด รวมถึงการพยากรณ์แนวโน้มการ

ดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย จำกัด และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หลักนี้ จะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ย่อย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานในด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย จำกัด ปีบัญชี 2545
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย จำกัด โดยศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
3. เพื่อศึกษา และพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย จำกัด ในบัญชี ปีบัญชี 2546 – 2548

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ ย้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย จำกัด สามารถนำผลการศึกษากการดำเนินงานนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีย จำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกของสหกรณ์ต่อไป
2. ผลของการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐบาล หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงตัวผู้บริหารสหกรณ์สามารถใช้เป็นแนวทางเบื้องต้น สำหรับการพิจารณาประสิทธิภาพการบริหารงานในกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อการกำกับดูแลที่เหมาะสม และสุดท้ายส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ในกิจการสหกรณ์
3. สามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในอนาคต เพื่อให้ผู้บริหารของสหกรณ์ สามารถวางแผนนโยบาย แผนการบริหารจัดการสหกรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งจะได้มีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานสหกรณ์
4. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษา และประยุกต์ผลการวิจัยให้เกิดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกิจการสหกรณ์ เพื่อต่อยอดองค์ความรู้อันเกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษา

1. ทำการศึกษาเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีน ในปีบัญชี 2545 เพื่อวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์
2. วิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีน จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 โดยวิเคราะห์แนวโน้มด้าน ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณธุรกิจสินเชื่อ เท่านั้น
3. ศึกษาข้อมูลสถิติทางการเงิน อันได้มาจากงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด รายงานผลประกอบการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีน จำกัด ปีบัญชี 2533 – 2545 ในการพยากรณ์การดำเนินงานในปีบัญชี 2546 – 2548

ในการศึกษานี้ จะใช้ข้อมูลทางการเงินที่ปรับให้อยู่ในรูปของอัตราส่วนทางการเงิน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. 2545 โดยรูปแบบการเปรียบเทียบ คือ

1. เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ
2. เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

นิยามศัพท์

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ หมายถึง การวิเคราะห์อัตราส่วนของกิจการ ณ จุดหนึ่งของเวลา โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนของกิจการอื่น หรืออัตราส่วนมาตรฐานที่กำหนดขึ้นในสหกรณ์ประเภทเดียวกัน

ธุรกิจรับฝากเงิน หมายถึง การให้บริการรับฝากเงินจากสมาชิกโดยให้ดอกเบี้ยในอัตราที่เหมาะสมต่อสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ธุรกิจสินเชื่อ หมายถึง การให้บริการสมาชิกในรูปของการให้สินเชื่อ (เงินกู้ฉุกเฉิน เงินกู้สามัญ และ เงินกู้พิเศษ) แก่สมาชิก

งบการเงิน หมายถึง รายงานทางการเงินที่นักบัญชีจัดทำขึ้น เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินระหว่างช่วงเวลาหนึ่ง

งบดุล หมายถึง รายงานการเงินที่แสดงฐานะทางการเงินของกิจการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยปกติมักจะพิจารณาที่รอบปีการบัญชีปีใดปีหนึ่ง หรือแสดงให้เห็นว่ากิจการมีสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนคงเหลือเท่าใดในปีนั้น

งบกำไรขาดทุน หมายถึง รายงานการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในระหว่างงวดบัญชีหนึ่ง ที่แสดงผลต่างของรายได้และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัชมุนตรี จำกัด

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัชมุนตรี จำกัด

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึง ผลประกอบการทางธุรกิจที่พิจารณาได้จากงบการเงินของสหกรณ์ในแต่ละปี คือ งบดุล ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ งบกำไรขาดทุนประจำปี ประกอบด้วยรายได้ และค่าใช้จ่ายของสหกรณ์

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึง เงินทุนที่ประกอบด้วยทุนของสหกรณ์เอง ได้แก่ การถือหุ้นของสมาชิก รับฝากเงินจากสมาชิก เงินสำรอง เงินสะสมอื่น ๆ ตามข้อบังคับ ละเงินกู้ยืมจากภายนอก

ปีบัญชี หมายถึง ปีทางบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัชมุนตรี จำกัด เริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน - 31 มีนาคม ของทุกปี

ข้อมูลทางบัญชี หมายถึง ตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในสมุดบัญชีต่าง ๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัชมุนตรี จำกัด ที่บันทึกไว้โดยอาศัยเอกสารประกอบการลงบัญชีแล้วจัดทำเป็นงบการเงิน เพื่อแสดงผลการดำเนินงานฐานะการเงิน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน

ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน หมายถึง อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายการดำเนินงานทั้งสิ้น กับยอดรายได้ทั้งหมด ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้

ฐานะการเงิน หมายถึง รายการทางการเงินของกิจการว่ามีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเท่าใด ฐานะการเงินนี้เป็นผลของการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ตั้งแต่เริ่มดำเนินการและสิ้นสุดในวันจัดทำงบดุลนั้น

สินทรัพย์ หมายถึง มูลค่ารวมของสินทรัพย์หมุนเวียน ได้แก่ เงินสดในมือ เงินฝากธนาคาร เงินลงทุนชั่วคราว ตัวเงิน ลูกหนี้เงินกู้ ฯลฯ และสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ได้แก่ เงินลงทุนระยะยาว รายจ่ายรอตัดบัญชี ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า สัมปทาน และสินทรัพย์อื่นๆ

หนี้สิน หมายถึง มูลค่าของหนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาว และหนี้สินอื่นๆ

ทุนเรือนหุ้น หมายถึง จำนวนทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด (มูลค่าหุ้นละ 10 บาท)

รายได้ หมายถึง มูลค่ารวมที่ได้จากธุรกิจสินเชื่อ ได้แก่ ดอกเบี้ยเงินให้กู้แก่สมาชิก และรายได้จากการบริหาร อันเป็นรายได้ตามปกติของกิจการ

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินงานปกติ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าสาธารณูปโภค และอื่นๆ

กำไรสุทธิ หมายถึง รายได้หักค่าใช้จ่ายทั้งหมด

อัตราส่วนวัดสภาพคล่องทาง หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงการเปรียบเทียบที่ใช้วัดสภาพคล่องของกิจการ ในการหมุนเวียนสินทรัพย์ และหนี้สินของกิจการในระยะเวลาสั้นๆ

อัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการก่อหนี้ของกิจการ

อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์ หมายถึง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการหมุนเวียนสินทรัพย์ของกิจการให้เกิดรายได้ โดยถือหลักว่าสินทรัพย์ถ้าหมุนเวียนได้เร็วก็จะก่อให้เกิดรายได้มาก

อัตราส่วนความสามารถในการใช้เงินทุน หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างรายได้จากทรัพยากรทุนที่กิจการมีอยู่

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงความสามารถในการสร้างรายได้จากจำนวนทุนที่ได้ลงทุนไป เพื่อก่อให้เกิดรายได้มาเป็นผลตอบแทนแก่สมาชิกในลักษณะที่เราต้องการหรือได้เลือกสรรไว้แล้ว

การพยากรณ์แนวโน้มของสหกรณ์ หมายถึง อัตราส่วนการวัดค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่อหนึ่งหน่วยเวลา ซึ่งเรียกว่าค่าแนวโน้ม โดยการคำนวณจากรายการต่าง ๆ คือ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบแนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวความคิดในการวิจัย
5. สมมุติฐานในการวิจัย

แนวคิดในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับการวัดประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีมาตรการดังนี้

1. ผลตอบแทนเงินลงทุนผู้ถือหุ้น แสดงถึงกำไรสุทธิระหว่างปีต่าง ๆ และจะแสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งนั้น จะสามารถจ่ายเงินปันผลให้แก่สมาชิกได้ในอัตราเท่าใด เช่น ถ้าอัตราสูงกว่าร้อยละ 15 สหกรณ์ก็สามารถจ่ายเงินปันผลได้ร้อยละ 13 ส่วนที่เหลืออาจนำไปเฉลี่ยคืน และจ่ายโบนัสกรรมการและเจ้าหน้าที่ได้ แต่ถ้าเท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 13 ก็เป็นไปได้ที่จะจ่ายเงินปันผลในอัตราร้อยละ 13

ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (ไม่รวมดอกเบี้ยจ่าย) แสดงถึง ความสามารถในการควบคุมค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบกับรายได้ คือ รายจ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์เทียบกับรายได้ของสหกรณ์ โดยคำนวณเป็นร้อยละของรายได้

- ถ้าจ่ายต่ำกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ แสดงว่าการควบคุมการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพสูง

- ถ้าจ่ายเกินร้อยละ 15 ของรายได้ขึ้นไป แสดงว่าการใช้จ่ายไม่ได้ถูกควบคุม ควรปรับปรุง (การไม่รวมดอกเบี้ยจ่ายนั้น เพราะเหตุว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ต่าง ๆ มีความแตกต่างกันในความสามารถในการหาเงินฝาก หรือกู้ยืมจากธนาคาร ในรายการเบิกเกินบัญชี จึงนำเอาค่าใช้จ่ายรายการนี้หักออกไป)

ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ แสดงถึง ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ ได้ผลตอบแทนสูงหรือต่ำ โดยนำเอากำไรสุทธิเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมดของสหกรณ์ คำนวณเป็นร้อยละของผลตอบแทนในการบริหารสินทรัพย์

เงินให้กู้แก่สมาชิกเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด แสดงประสิทธิภาพในการให้เงินกู้ แก่สมาชิก โดยนำเอาเงินกู้สุทธิเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด

- ถ้าเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิกสูงกว่าร้อยละ 90 ของเงินทั้งหมด แสดงถึง การให้กู้ยืม มีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ที่บริหารเงินให้กู้โดยใช้ทุนเรือนหุ้น แต่ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีเงินเหลือจากการให้สมาชิกกู้ยืมต่ำกว่าร้อยละ 90 ไม่ได้ หมายถึงการ ดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพ

- วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์อีกประการหนึ่ง คือ กู้ยืมเงินเพื่อกิจการตาม วัตถุประสงค์ ซึ่งบางครั้งกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ หลายแห่งไม่เห็นด้วยกับการ ก่อหนี้สินภายนอก แต่ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถระดมหุ้น และระดมเงินฝากได้เพียงพอ สมดุลกับการกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์ก็ไม่มีความจำเป็นในการกู้ยืมจากแหล่งภายนอก การหา แหล่งเงินกู้ จึงมีความจำเป็นในการให้บริการต่อสมาชิกในช่วงเวลาที่ยังไม่มีทุนเรือนหุ้นและเงิน ฝากเพียงพอ (ไพเราะ ไพโรจน์, 2534)

เป้าหมายในการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ให้มีประสิทธิภาพนั้น ย่อมไม่ แตกต่างจากเป้าหมายในการบริหารการเงินขององค์กรธุรกิจอื่น ได้แก่

1. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

คำกล่าวที่ว่า “สหกรณ์เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร” นั้นมิได้หมายความว่า สหกรณ์ ไม่ต้องทำกำไร แต่การเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่แท้จริงนั้น หมายถึง สหกรณ์จำเป็นต้อง ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ องค์กรธุรกิจประเภทอื่น ซึ่งเป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปว่า ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ “ความสามารถในการทำ กำไร” ในทางปฏิบัติเมื่อสหกรณ์ดำเนินงานมีผลกำไรเกิดขึ้น สหกรณ์จะคืนกำไรกลับสู่สมาชิก ตามวิธีการสหกรณ์

2. การรักษาสภาพคล่อง (Liquidity)

ในฐานะการเป็นสถาบันการเงิน สหกรณ์ต้องให้ความสำคัญกับการรักษา สภาพ คล่องให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม สภาพการณ์ที่บ่งชี้ถึง “สภาพคล่อง” ในสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ การมีเงินเพียงพอให้แก่สมาชิกที่มาถอนหุ้น ถอนเงินฝาก การจ่ายเงินปันผล และเงิน เลี้ยงคืนได้ตามกำหนดเวลา

3. การดำรงความเสี่ยง (Risk) ในอัตราต่ำ

ในแนวทางของนักสหกรณ์ไม่ควรจะดำเนินการใด ๆ ที่มีความเสี่ยงสูงเพราะดำเนินการบนความเสี่ยงย่อมมีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์ และสมาชิกมากที่สุด ความเสี่ยงที่ผู้บริหารการเงินต้องระมัดระวัง ได้แก่ ความเสี่ยงอันเกิดจากการจัดหาทุน ผิดพลาด (Financial Risk) และความเสี่ยงอันเกิดจากการจัดสรรเงินทุนที่ไม่ได้เป็นไปตามแผน (Operating Risk)

4. ความมั่นคงและเสถียรภาพ (Security and stability)

ความมั่นคงและเสถียรภาพเป็นสิ่งสำคัญ ที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นสถาบันการเงิน สมาชิกผู้ฝากเงินย่อมต้องมีความเชื่อถือไว้วางใจและแน่ใจว่าสหกรณ์มีความมั่นคง และมีเสถียรภาพจึงจะมีความมั่นใจที่จะนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ (จุฑาทิพย์ ภัทรวาท, 2543)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัชมุนตรี จำกัด สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ตามเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานสำหรับการพิจารณาผลการดำเนินงาน ของกิจการสหกรณ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1. กลุ่มอัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)
2. กลุ่มอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratio)
3. กลุ่มอัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Asset Utility or Activity Ratio)
4. กลุ่มอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

สำหรับอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้สำหรับการพิจารณาประสิทธิภาพของสหกรณ์ และความหมายของอัตราส่วนทางการเงินแต่ละอัตราส่วนนั้น ผู้ศึกษาจะขออธิบายความหมายของอัตราส่วนทางการเงิน จำแนกตามกลุ่มอัตราส่วน ดังนี้

1. กลุ่มอัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio) คือ สินทรัพย์หมุนเวียน ต่อ หนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่นิยมใช้กันมากที่สุด ในการวัดสภาพคล่องของ

กิจการ และใช้เป็นเครื่องชี้วัดฐานะทางการเงินของกิจการในระยะสั้นได้ โดยถึงแม้ว่าอัตราส่วนนี้จะสามารถสะท้อนถึงสภาพคล่องของกิจการได้ในระยะสั้นเท่านั้น ก็ยังคงสามารถสะท้อนถึงความสามารถของกิจการในการชำระหนี้สินระยะสั้น หรือสภาพคล่องของกิจการได้อยู่ในระดับหนึ่ง และยังสามารถชี้วัดถึงระดับความปลอดภัยของเจ้าหนี้ได้ โดยที่ระดับอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่ต่ำนี้ แสดงได้ว่ากิจการอาจจะไม่สามารถชำระหนี้สินระยะสั้นได้ เมื่อครบกำหนดระยะเวลา แต่ถ้าอัตราส่วนทุนหมุนเวียนนี้สูง ย่อมหมายความว่า ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการนั้นมีอยู่สูง

โดยปกติแล้ว ถ้าอัตราส่วนนี้อยู่ในระดับที่สูงนั้น ย่อมจะเป็นผลดีกับกิจการ เนื่องจากกิจการมีสภาพคล่องที่สูงมาก ถ้าพิจารณาในมุมมองของเจ้าหนี้เหตุการณ์ลักษณะนี้ก็เป็นเรื่องที่น่าพอใจ แต่ถ้าในมุมมองของผู้บริหารที่มีความรอบคอบแล้ว ก็อาจจะเป็นปัญหาให้กับกิจการได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่ากิจการมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่มากเกินไปจนเกินไป เช่น มีปริมาณสินค้าคงเหลือในระดับที่มากเกินไป คงปริมาณเงินสดอยู่มากโดยไม่มีความจำเป็น เป็นต้น

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่สูง จึงมิได้หมายความว่า กิจการจะสามารถชำระหนี้ได้คล่อง ทันเวลาเสมอไป ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นข้อเสียให้กับกิจการ เนื่องจากกิจการมิได้ใช้สินทรัพย์ในส่วนนี้ก่อให้เกิดผลกำไรให้แก่กิจการเท่าที่ควร เช่น การที่กิจการขายสินค้าได้น้อยลง หรือเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ช้า ทำให้ยอดลูกหนี้สะสมมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ กิจการจึงเสียโอกาส ในการที่จะนำเงินจำนวนนี้ไปลงทุน เพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับกิจการ หรือนำไปชำระหนี้สินระยะยาว เพื่อลดภาระด้านดอกเบี้ยจ่าย หรือนำไปจ่ายเงินปันผลซึ่งจะทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับประโยชน์ หรือนำไปลงทุนอย่างอื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการมากยิ่งขึ้นต่อไป

ส่วนในกรณีที่อัตราส่วนทุนหมุนเวียนนี้ อยู่ในระดับที่ต่ำ ก็มีได้หมายความว่า กิจการจะไม่สามารถชำระหนี้ได้เสมอไป ตัวอย่างเช่น กิจการสาธารณูปโภคจะมีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมาก เงินเข้าจากรายได้ค่อนข้างสม่ำเสมอ ปริมาณสินทรัพย์หมุนเวียนจึงมีไม่มาก แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการชำระหนี้ระยะสั้น แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากบริการที่ให้บริการส่วนใหญ่แล้วจะได้รับชำระค่าบริการจากผู้บริโภคเป็นเดือนต่อเดือน หรือกิจการที่ขายเป็นเงินสดก็มักจะถือสินค้าไว้เป็นจำนวนที่น้อย เพราะสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่หมุนเวียนได้เร็วจึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องการเงินทุนหมุนเวียนในปริมาณที่มากนัก แต่ถ้าเป็นกิจการที่มีขนาดต่างกัน แต่ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อก็มักจะถือสินค้าไว้เป็นจำนวนมาก และมักจะเป็นสินค้าที่หมุนเวียนได้ช้า ในกรณีนี้กิจการย่อมต้องการเงินทุนหมุนเวียนสำหรับบริหารสภาพคล่องของกิจการในปริมาณที่มาก

ดังนั้น การพิจารณาอัตราส่วนการเงินเพียงอัตราส่วนเดียว จึงไม่สามารถใช้พิจารณาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการได้ ควรจะต้องทำการพิจารณาความเคลื่อนไหวของเงินทุนหมุนเวียนของกิจการในอดีตควบคู่กัน ซึ่งการวิเคราะห์พิจารณาในลักษณะนี้ จะสามารถใช้บัญชี หรือสะท้อนได้ถึงสภาพคล่องของกิจการที่เกิดขึ้นได้

1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick ratio หรือ Acid test ratio) คือ สิ้นทรัพย์หมุนเวียนเร็ว ต่อ หนี้สินหมุนเวียน (สิ้นทรัพย์หมุนเวียนเร็ว หมายถึง เงินสดและเงินฝากธนาคาร + เงินฝากสหกรณ์อื่น + เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง + เงินลงทุนระยะสั้น + ลูกหนี้ระยะสั้นสุทธิ + ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับสุทธิ)

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่คล้ายกับการวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียน คือ ใช้สิ้นทรัพย์หมุนเวียนเปรียบเทียบกับปริมาณหนี้สินหมุนเวียนของกิจการ แต่อัตราส่วนนี้จะใช้ข้อมูลหรือสะท้อนในภาพที่เกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงินในส่วนที่เป็นรายการสิ้นทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ง่ายและเร็ว เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์อื่น เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง เงินลงทุนระยะสั้น ลูกหนี้ระยะสั้นสุทธิ และดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ ซึ่งในการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินอัตราส่วนนี้จะแยกการพิจารณาสิ้นทรัพย์หมุนเวียนบางรายการออกไป โดยเฉพาะสิ้นทรัพย์ในรายการที่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็ว เช่น ปริมาณสินค้า คงเหลือ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า เป็นต้น

สำหรับการวิเคราะห์อัตราส่วนนี้สามารถให้ผลการพิจารณาคือคล้ายคลึงกับการพิจารณาจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียน จะแตกต่างที่การพิจารณาอัตราส่วนนี้มีข้อสมมติฐานว่า ถ้าต้องเลิกกิจการหรือการดำเนินงาน กิจการจำเป็นต้องขายสิ้นทรัพย์เพื่อเปลี่ยนมาเป็นเงินสดสำหรับการชำระหนี้ระยะสั้นนั้น กิจการมีสินทรัพย์ใดบ้างที่พร้อมจะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที ซึ่งสำหรับการพิจารณาถึงประสิทธิภาพการบริหารงานของกิจการ ในด้านสภาพคล่องควรใช้อัตราส่วนนี้พิจารณาควบคู่ไปกับการพิจารณาอัตราส่วนทุนหมุนเวียน เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่สามารถบ่งบอกหรือแสดงถึงสภาพคล่องของกิจการได้ดียิ่งขึ้น

2. กลุ่มอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratio)

2.1 อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Debt to Equity ratio) คือ ปริมาณหนี้สินรวมทั้งสิ้นต่อส่วนของทุนหรือส่วนของเจ้าของ

อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนของกิจการ ที่กิจการสามารถจัดมาในรูปของหนี้สิน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการก่อหนี้ของกิจการมีขีดจำกัด โดยที่ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการก่อหนี้ของกิจการมีอยู่หลายปัจจัยด้วยกัน เช่น สภาพความคล่องตัวของสินทรัพย์

ที่จะสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดประเภทของธุรกิจ เป็นต้น โดยที่อัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาว่าเจ้าหนี้จะมีระดับความเสี่ยงต่อการขาดทุนของกิจการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาจากส่วนของเจ้าของ หรือส่วนของทุนเข้าประกอบกัน และหากถ้ากิจการมีสัดส่วนของระดับหนี้สินต่อทุน หรือส่วนของเจ้าของที่สูง แสดงว่ากิจการนั้นมีเงินทุนในส่วนของเจ้าของที่น้อยกว่าส่วนที่เป็นหนี้สิน กิจการมีแหล่งเงินทุนมาจากการสร้างหนี้เป็นส่วนใหญ่ ความเสี่ยงก็จะตกอยู่ที่เจ้าหนี้ของกิจการ ในขณะเดียวกันกิจการจำเป็นต้องแบกรับภาระในเรื่องของดอกเบี้ยจ่ายไว้ในระดับที่สูง เช่นกัน แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้ากิจการมีสัดส่วนของหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของในระดับที่ต่ำแล้ว ย่อมหมายความว่า เจ้าหนี้ของกิจการมีโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้จากกิจการมากขึ้น แต่ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำมากเกินไปก็ไม่ส่งผลดีเช่นกัน เพราะนอกจากจะแสดงว่าเครดิตของกิจการไม่ดี ไม่น่าเชื่อถือแล้วยังทำให้การขยายตัวของกิจการเป็นไปได้อย่างเชื่องช้าอีกด้วย

2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน (Net Debt loan to Share capital and reserve fund ratio) คือ ลูกหนี้เงินให้กู้สุทธิต่อทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรอง (ลูกหนี้เงินให้กู้สุทธิ หมายถึง ลูกหนี้ระยะสั้นสุทธิ + ลูกหนี้ระยะยาวสุทธิ)

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่ใช้สำหรับการประกอบการพิจารณาในการก่อหนี้ของกิจการ โดยที่อัตราส่วนนี้ใช้แสดงถึงความพอเพียงของเงินทุนในส่วนเฉพาะที่เป็นเงินทุนสำรองและทุนเรือนหุ้น (ค่าหุ้นของสมาชิก) ว่ามีความพอเพียงสำหรับลูกหนี้มากน้อยเพียงใด โดยที่ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงได้ว่า ระดับทุนสำรองดังกล่าวมีไม่เพียงพอกับปริมาณการลงทุนในลูกหนี้ในทางตรงกันข้ามถ้าหากอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่าระดับทุนดังกล่าวมีความเพียงพอสำหรับลูกหนี้และกิจการยังคงมีทุนเหลืออยู่

ซึ่งอัตราส่วนนี้ใช้เพื่อการพิจารณาประกอบกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to equity ratio) เช่น ในกรณีที่กิจการมีความสามารถในการก่อหนี้ และในขณะเดียวกันทุนของกิจการก็ไม่พอเพียงสำหรับการดำเนินกิจการ ดังนั้น อัตราส่วนนี้จึงเสมือนช่วยสนับสนุนข้อเสนอแนะสำหรับกิจการให้มีความสามารถในการก่อหนี้ได้ดียิ่งขึ้น เพิ่มระดับเครดิตความน่าเชื่อถือของกิจการ

3. กลุ่มอัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activities Ratio)

3.1 อัตราส่วนร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (Total revenue to Total asset Ratio) คือ รายได้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย แล้วคูณด้วย 100 (สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นต้นงวด + สินทรัพย์ทั้งสิ้นปลายงวด / 2)

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ของกิจการ เพื่อการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นภายในกิจการ ว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ การควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีเพียงใด โดยที่ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงได้ว่ากิจการมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นในปริมาณที่มาก และกิจการมีการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยแล้วย่อมหมายความว่า กิจการมีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดเป็นรายได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หรือกิจการไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่าย ดังนั้น เราควรจะได้พิจารณาแนวทางของการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของกิจการควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้กิจการสามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ภายในกิจการให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

4. กลุ่มอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total asset Ratio) คือ กำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย แล้วคูณด้วย 100 (สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้นต้นงวด + สินทรัพย์ทั้งสิ้นปลายงวด / 2)

อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงระดับผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนของกิจการ ทั้งสิ้นว่าสามารถให้ผลตอบแทนแก่กิจการได้ดีเพียงใด และเป็นอัตราส่วนที่ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญเพื่อการดำเนินงาน และสามารถสะท้อนถึงระดับผลกำไรที่จะกลับคืนมาสู่กิจการ จากการใช้สินทรัพย์เพื่อการสร้างผลตอบแทน ซึ่งการพิจารณาวิเคราะห์อัตราส่วนนี้จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับอัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ เนื่องจากถ้าทิศทางของอัตราส่วนการเงินทั้งสองนี้ขัดแย้งกัน อันจะหมายความว่า กิจการมีการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่มาก แต่ในขณะเดียวกันระดับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมนั้นมีค่าต่ำ กิจการ และผู้บริหารควรจะได้หาสาเหตุของการได้มาซึ่งระดับผลตอบแทนจากการลงทุนที่ต่ำ โดยที่ได้ใช้สินทรัพย์เพื่อการสร้างผลตอบแทนในระดับที่สูง หรือกล่าวโดยนัยได้ว่าลงทุนสูงแต่ได้กำไรต่ำ

4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net worth Ratio) คือ กำไรสุทธิต่อทุนถัวเฉลี่ย แล้วคูณด้วย 100 (ทุนถัวเฉลี่ย หมายถึง ทุนต้นงวด + ทุนปลายงวด / 2)

อัตราส่วนนี้ เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรที่เกิดขึ้นทั้งหมดของกิจการ เปรียบเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น โดยเป็นการวัดความสามารถในการหาผลตอบแทนของกิจการ จากเงินลงทุนเฉพาะในส่วนของผู้ถือหุ้นว่ามีมากน้อยเพียงใด หรือเป็นการวัดประสิทธิภาพในการทำการเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้น จึงเป็นอัตราส่วนสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาพร้อมกับ

การดูความสามารถในการก่อหนี้ของกิจการ เช่น หากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยแสดงว่าผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่ต่ำ ซึ่งอาจจะเกิดจากการจัดสรรสัดส่วนการลงทุนที่ไม่เหมาะสม เป็นการใช้ส่วนของทุนที่มากกว่าส่วนของหนี้สิน ซึ่งจะมีต้นทุนที่สูงกว่า แต่ในกรณีที่อัตราส่วนนี้มีค่าสูง หมายความว่า ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่สูง แสดงว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการทำกำไรให้แก่ส่วนของเจ้าของได้ดี

4.3 อัตราค่าใช้จ่าย (Total expense to Total sales) คือ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อรายได้ทั้งสิ้น แล้วคูณด้วย 100

อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความพยายามในรูปของค่าใช้จ่ายกับความสำเร็จในรูปของรายได้ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวระหว่างค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางและลักษณะใด โดยที่ค่าใช้จ่ายอาจจะแบ่งออกได้เป็นค่าใช้จ่ายในการขายและค่าใช้จ่ายในการบริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับยอดขายแตกต่างกัน คือ ค่าใช้จ่ายในการขาย เช่น ค่าโฆษณา ค่านายหน้า ค่าขนส่ง ย่อมมีจำนวนมากขึ้น หากกิจการมีการขายมากขึ้น ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงเป็นสัดส่วนกับการขาย ซึ่งอาจจะเรียกว่าค่าใช้จ่ายในการบริหารนี้เป็น ค่าใช้จ่ายคงที่ คือ จะไม่มีการเพิ่มขึ้นทั้งๆที่กิจการมียอดขายเพิ่มขึ้น โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้ เช่น ค่าเบี้ยประกัน ค่าเช่าอาคาร เงินเดือนฝ่ายบริหาร เป็นต้น

4.4 อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin to Sales Ratio) คือ กำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น แล้วคูณด้วย 100

อัตราส่วนนี้ แสดงให้ทราบว่ารายได้จากการดำเนินงานของกิจการในทุก ๆ 100 บาท นั้นจะมีกำไรสุทธิเกิดขึ้นเท่าใด โดยที่ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง ย่อมแสดงได้ว่ากิจการมีความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานที่สูง แต่ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าต่ำ หมายความว่ากิจการควรจะได้มีการวิเคราะห์หาสาเหตุว่ามีรายการใดในหมวดค่าใช้จ่ายที่ผิดปกติ เพื่อที่จะได้ทราบถึงประสิทธิภาพของกิจการในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หอนุกรมเวลาเพื่อการพยากรณ์

สำหรับการพยากรณ์ทางธุรกิจมีอยู่หลายวิธี ซึ่งการพยากรณ์จะเป็นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลข หรือข้อมูลเชิงคุณภาพ ก็ได้ มีการคิดค้นและพัฒนาวิธีการพยากรณ์อยู่ด้วยกันหลายวิธี เพื่อให้ได้เทคนิควิธีการพยากรณ์ที่มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือได้ ความแม่นยำของแต่ละวิธีนั้น ไม่มีความคงที่แน่นอนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสภาวะแวดล้อม อีกทั้งในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ยากลำบากในการพยากรณ์สำหรับการตัดสินใจ ดังนั้น การพยากรณ์ที่รวดเร็ว แม่นยำ และสามารถหา

สัญญาณของการเปลี่ยนแปลง (Signal of Turning Point) ที่จะทำให้ธุรกิจ หรือองค์กรสามารถแก้ไขสถานการณ์ในอนาคตได้ดี

การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) คือ การศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร ที่เปลี่ยนไปตามระยะเวลาในอดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วนำรูปแบบนั้นมาทำการวิเคราะห์เพื่อพยากรณ์ของค่าตัวแปรนั้น ๆ ในอนาคตต่อไป (อัญญา จันทร์ฉาย, 2546)

การวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงลักษณะ หรือสภาพของตัวแปร เช่น การศึกษาถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงของยอดขายรายเดือนของการขายสินค้ารายการหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เราทราบถึงยอดขายของสินค้าเมื่อเทียบกับยอดขายสินค้ารวมทั้งหมด และเพื่อพยากรณ์ค่าของตัวแปรในอนาคต โดยทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำเอาข้อมูลอนุกรมเวลาในอดีตจนถึงปัจจุบันมาวิเคราะห์เพื่อพยากรณ์ค่าในอนาคต จะได้แสดงไว้ในภาพ 1

ภาพ 1 เส้นระยะเวลาสำหรับการวิเคราะห์อนุกรมเวลาจากการนำข้อมูลในอดีตจนถึงปัจจุบันมาพยากรณ์ค่าอนาคต

เทคนิคในการพยากรณ์ข้อมูลอนุกรมเวลา

ในเรื่องของระยะเวลาในการพยากรณ์ข้อมูลอนุกรมเวลานั้น เราสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงระยะเวลาการพยากรณ์ คือ

1. ระยะเวลาสั้นมากทันทีทันใด (I = Immediate Term Forecasting) โดยปกติแล้วจะสั้นกว่า 1 เดือน เช่น การพยากรณ์ยอดขายเป็นรายวันใน 1 เดือน หรือการพยากรณ์กระแสเงินสดเป็นรายสัปดาห์

2. ระยะเวลาสั้น (S = Short Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ระยะสั้น ปกติจะต่ำกว่า 1 ปี เช่น การพยากรณ์เป็นรายเดือน หรือรายไตรมาส ภายใน 1 ปีข้างหน้า

3. การพยากรณ์ระยะปานกลาง (M = Medium Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ภายใน 1 ปี ถึง 3 ปีข้างหน้า

4. การพยากรณ์ระยะยาว (L = Long Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ระยะยาว โดยปกติมากกว่า 3 ปีขึ้นไป

เทคนิคการพยากรณ์แต่ละเทคนิคย่อมมีความแม่นยำในการพยากรณ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการพยากรณ์ไปข้างหน้า เช่น เทคนิคอนุกรมเวลาแบบค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบง่าย (Simple Moving Average) และเทคนิค Single Exponential Smoothing นั้นเหมาะสมกับการพยากรณ์ในระยะเวลาด้าน หรือเทคนิคการพยากรณ์เชิงคุณภาพ เช่น เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยนั้น เหมาะสมสำหรับการพยากรณ์ในระยะเวลายานกลางและระยะยาว (อังฉรา จันทรฉาย, 2546)

หลักเกณฑ์ในการเลือกเทคนิคการพยากรณ์ข้อมูลอนุกรมเวลา

เทคนิค หรือวิธีการสำหรับการพยากรณ์อนุกรมเวลานั้น มีอยู่มากมายหลายวิธี หลักเกณฑ์ที่จะช่วยในการตัดสินใจเลือกเทคนิค หรือวิธีการที่จะใช้ในการพยากรณ์ มีดังนี้

1. ระยะเวลาในการพยากรณ์ไปข้างหน้า (Time Horizon) ผู้ศึกษาควรจะต้องมีการกำหนดความต้องการในระยะเวลาที่ต้องการจะพยากรณ์

2. ลักษณะของข้อมูล (Pattern of Data) การพิจารณาเลือกวิธีการพยากรณ์ ควรจะพิจารณาจากลักษณะและรูปแบบของข้อมูลร่วมด้วย เพราะเนื่องจากข้อมูลบางชุดอาจจะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก บางชุดข้อมูลก็มีความผันผวนไม่แน่นอน เป็นต้น

โดยปกติข้อมูลที่ใช้สำหรับการพยากรณ์ แบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ข้อมูลที่มีลักษณะสม่ำเสมอในแนวนอน (Horizontal Data Pattern) เป็นข้อมูลที่ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก โดยที่จะมีค่าอยู่ใกล้กับค่าเฉลี่ยของข้อมูล

2.2 ข้อมูลที่มีลักษณะฤดูกาล (Seasonal Data Pattern) เป็นข้อมูลที่มีลักษณะขึ้นลงตามฤดูกาล เช่น ยอดขายร่มจะขายได้ดีในฤดูฝน เป็นต้น ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่มีลักษณะเป็นฤดูกาลนั้นมักจะเก็บข้อมูลกันเป็นรายไตรมาส

2.3 ข้อมูลที่ขึ้นลงตามวัฏจักร (Cyclical Data Pattern) เป็นข้อมูลที่เก็บโดยมากจะเป็นรายปี และเป็นการเก็บด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน โดยจะเห็นถึงลักษณะของข้อมูลว่าขึ้นลงเป็นวัฏจักร

2.4 ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นแนวโน้ม (Trend Data Pattern) เป็นข้อมูลที่มีลักษณะที่เป็นแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างสม่ำเสมอ

โดยที่ข้อมูลที่จะนำมาพยากรณ์นั้น อาจจะมีลักษณะของข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเด่นชัด สามารถบอกได้ด้วยสายตา แต่ในบางครั้งก็เป็นการยากที่จะสามารถระบุได้ชัดเจนลงไปว่าข้อมูลเหล่านี้มีลักษณะอย่างไร หรือเป็นข้อมูลที่มีการผสมผสานด้วยรูปแบบข้อมูลหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน สำหรับวิธีการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยอาศัยลักษณะของ ข้อมูลมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดว่าเราควรจะเลือกเทคนิคการพยากรณ์ใดมาใช้ ตัวอย่างเช่น วิธีการ Decomposition หรือ Regression with Dummy Variable มีความเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่เป็นฤดูกาล เทคนิคการใช้พยากรณ์ข้อมูลที่มีลักษณะราบเรียบ ได้แก่ เทคนิคค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average) หรือ Single Exponential Smoothing เป็นต้น

3. ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการพยากรณ์ (Cost) เนื่องจากแต่ละวิธีการจะต้องมีจำนวนข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ถ้าจำนวนข้อมูลมีมากค่าใช้จ่ายในการจัดการกับข้อมูลเหล่านี้ย่อมสูงขึ้นมา ดังนั้นควรจะได้มีการพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่ายประกอบด้วย

4. ความแม่นยำในการพยากรณ์ (Accuracy) นับเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยจะต้องให้การพยากรณ์นั้นมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ต่ำที่สุด

ความแม่นยำของเทคนิคการพยากรณ์ คือ ผลของการพยากรณ์กับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้นมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้ามีความแตกต่างกันน้อยย่อมแสดงว่าการพยากรณ์สามารถทำได้มีความแม่นยำสูง ดังนั้นในการพิจารณาวัดความแม่นยำ เราจะพิจารณาจากความผิดพลาดในการพยากรณ์ กล่าวคือ ถ้าความผิดพลาดในการพยากรณ์มีต่ำ แสดงว่า เทคนิคในการพยากรณ์นั้นมีความแม่นยำน่าเชื่อถือได้ ซึ่งความผิดพลาดในการพยากรณ์ คือ ผลต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลลัพธ์ที่ได้จากการพยากรณ์ (อัจฉรา จันทรฉาย, 2546)

$$\begin{aligned} \text{ความผิดพลาด} &= \text{ผลที่เกิดขึ้นจริง} - \text{ผลที่ได้จากการพยากรณ์} \\ e_t &= X_t - F_t \end{aligned}$$

โดยที่

e_t คือ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการพยากรณ์

X_t คือ ผลที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลาที่ t

F_t คือ ผลที่ได้จากการพยากรณ์ในช่วงเวลาที่ t

มาตรวัดในการพิจารณาความแม่นยำในการพยากรณ์

1. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาด (Mean Error)

$$\text{Mean Error} = \frac{\sum (X_t - F_t)}{n}$$

เป็นวิธีการในการวัดความแม่นยำโดยการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่ได้จากการพยากรณ์ แล้วมาหาค่าเฉลี่ยความผิดพลาดต่อช่วงระยะเวลาในการพยากรณ์ ซึ่งวิธีการนี้มักเกิดปัญหาว่าถ้าในบางครั้งผลที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าผลที่ได้จากการพยากรณ์ค่าความแตกต่างก็จะมีค่าบวก แต่ในบางครั้งผลที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าผลที่ได้จากการพยากรณ์ ค่าความแตกต่างก็จะเป็นลบ ซึ่งทำให้เมื่อรวมผลบวกและลบเหล่านี้แล้วจะมีการหักล้างกันมีผลให้ระดับ Mean Error อยู่ระดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำทั้ง ๆ ที่การพยากรณ์ไม่มีความแม่นยำ

2. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดสัมบูรณ์ (Mean Absolute Deviation, MAD)

$$\text{MAD} = \frac{\sum |X_t - F_t|}{n}$$

เป็นวิธีการที่วัดความแม่นยำโดยการแก้ปัญหาในเรื่องของเครื่องหมายค่าเฉลี่ยความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากในวิธีพิจารณาค่า Mean Error โดยจะพิจารณาเฉพาะค่าความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างผลที่เกิดขึ้นกับผลที่ได้จากการพยากรณ์ โดยไม่พิจารณาเรื่องเครื่องหมาย

3. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสอง (Mean Square Error, MSE)

$$\text{MSE} = \frac{\sum (X_t - F_t)^2}{n}$$

เป็นวิธีที่วัดความแม่นยำโดยการแก้ปัญหาจากวิธีการพิจารณาค่า Mean Error เช่นกัน โดยการพิจารณาความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่ได้จากการพยากรณ์โดยวิธียกกำลังสอง

4. ร้อยละของความผิดพลาดเฉลี่ย (Mean Percentage Error, MPE)

$$\text{MPE} = \frac{\sum \left(\frac{X_t - F_t}{X_t} \right) \times 100}{n}$$

เป็นวิธีพิจารณาความแม่นยำโดยการวัดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์
เทียบเป็นร้อยละ

5. ค่าเฉลี่ยของร้อยละความผิดพลาดสัมบูรณ์ (Mean Absolute Percentage Error, MAPE)

$$MAPE = \frac{\sum \left| \frac{X_t - F_t}{X_t} \right| \times 100}{n}$$

เป็นวิธีการวัดความแม่นยำโดยการคำนวณเป็นค่าร้อยละความผิดพลาดในการ
พยากรณ์โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย โดยที่ค่าที่ได้นี้มีค่าต่ำแสดงว่า วิธีการนี้มีความแม่นยำ
ยกตัวอย่างเช่น ค่า MAPE = 5% หมายความว่า เทคนิคที่เลือกนี้มีความผิดพลาดในการพยากรณ์
โดยเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อช่วงระยะเวลา (อังฉรา จันทรฉาย, 2546)

วิธีการวิเคราะห์หาค่าถ้อยอนุกรมเวลาเพื่อการพยากรณ์

ในการวิเคราะห์หาค่าถ้อยอนุกรมเวลาเพื่อการพยากรณ์นั้น เราจำเป็นต้องทำการ
วิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) เพื่อเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าแนวโน้มกับเวลาที่
เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในที่นี้จะแบ่งความสัมพันธ์ของการวิเคราะห์แนวโน้มเพื่อการพยากรณ์ เป็น
2 รูปแบบ

1. ความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ไม่เป็นเส้นตรง
2. ความสัมพันธ์ในรูปแบบที่เป็นเส้นตรง

ในกรณีที่ความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มกับช่วงระยะเวลา มีความสัมพันธ์กัน
ในรูปแบบเส้นตรง การสร้างสมการเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ก็จะได้ ดังนี้

$$T = a + b(t)$$

โดยที่

a คือ ค่าของ T เมื่อ $(t) = 0$ ซึ่งก็คือจุดที่ตัดแกน

b คือ ค่าความชันของเส้นตรงแสดงแนวโน้ม T ซึ่งหมายถึง ค่า T ที่
เปลี่ยนแปลงไป เมื่อ t เปลี่ยนไป 1 หน่วยเวลา

การสร้างสมการรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าว หรือการหาแนวโน้มในรูปแบบ
เส้นตรง สามารถกระทำได้หลายวิธี คือ

(1) วิธีกราฟ (Graph Method)

เป็นวิธีการคำนวณค่าแนวโน้มโดยการเขียนกราฟ ซึ่งกราฟจะต้องมีมาตรฐานที่ถูกต้องเพื่อให้สามารถแสดงถึงแนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลได้อย่างถูกต้องมากที่สุด โดยการหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลเมื่อเวลาเปลี่ยนไป ซึ่งในทางปฏิบัติไม่นิยมใช้วิธีกราฟนี้ในการสร้างสมการแนวโน้มเพื่อการพยากรณ์

(2) วิธีกึ่งเฉลี่ย (Semi Average Method)

วิธีกึ่งเฉลี่ยนี้มีขั้นตอนในการสร้างสมการแนวโน้ม ดังนี้

ก) แบ่งข้อมูล n ค่าเป็น 2 ส่วน เท่าๆกัน คือ มีส่วนละ $n/2$ ค่า

ข) หาค่าเฉลี่ยของข้อมูลแต่ละส่วนได้ $\bar{Y}_i$ โดยที่ $i = 1, 2$

ค) $a = \bar{Y}_1$ เมื่อ $t = 0$

ง) $b = (\bar{Y}_2 - \bar{Y}_1) / \text{จำนวนปีที่ต่างกัน}$

(3) วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Method)

เป็นวิธีที่หาความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มกับเวลา โดยใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ถดถอย คือ การประมาณค่าของพารามิเตอร์ (The Estimate of Parameter)

การหาค่าของ a หรือค่าประมาณของ a และ b หรือค่าประมาณของ β ในสมการการวิเคราะห์ถดถอยนั้นวิธีการหนึ่งที่ดีที่สุด คือ การใช้วิธีการวิเคราะห์แบบกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Method) ซึ่งในวิธีการนี้เป็นวิธีการสำหรับการแก้สมการเส้นตรง เพื่อหาตัวที่ไม่ทราบค่า คือ ค่า a 1 ตัว และค่า b ตามจำนวนตัวแปร สมการการวิเคราะห์ถดถอยจะสามารถแสดงได้ดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n$$

สมการที่จะต้องแก้สมการก็คือ

$$\sum Y = na + b_1 \sum x_1 + b_2 \sum X_2 + \dots + b_n \sum X_n$$

$$\sum X_1Y = a \sum x_1 + b_1 \sum x_1^2 + b_2 \sum X_1X_2 + \dots + b_n \sum X_1X_n$$

$$\sum X_2Y = a \sum x_2 + b_1 \sum x_1X_2 + b_2 \sum X_2^2 + \dots + b_n \sum X_2X_n$$

$$\begin{array}{cccc} | & | & | & | \\ | & | & | & | \\ | & | & | & | \end{array}$$

$$\sum X_2X_n = a \sum x_n + b_1 \sum x_1X_n + b_2 \sum X_2X_n + \dots + b_n \sum X_n$$

ทั้งนี้จากการแก้สมการข้างต้นดังกล่าว จะทำให้ทราบค่า a และค่า $b_1, b_2, \dots, b_n$ เพื่อนำไปแทนค่าในสมการ $\hat{Y}$ ซึ่งเป็นสมการถดถอยที่ต้องการ นั่นคือ

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 t + e$$

ค่าประมาณ

$$\hat{Y}_t = a + bt$$

ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าจริง (Y_t) ด้วยค่าประมาณ $\hat{Y}_t$ คือ

$$e = Y_t - \hat{Y}_t$$

วิธีกำลังสองน้อยที่สุดจะหาค่า a และค่า $b_1, b_2, \dots, b_n$ ที่ทำให้ $\sum e_t^2 = \sum (Y_t - \hat{Y}_t)^2$

ดังนั้น

$$b = \frac{\sum Y_t - (\sum y)(\sum t)}{\sum t^2 - (\sum t)^2 / n}$$

$$a = \bar{Y} - b\bar{t}$$

การคำนวณค่า b จะสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น ถ้าทำให้ $\sum t = 0$ นั่นคือ $\bar{t} = 0$ ดังนั้นค่า a และ b จึงกลายเป็น

$$b = \sum Yt / \sum t^2$$

$$a = \bar{y}$$

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตได้มีความพยายามจากนักวิชาการที่มุ่งต้องการที่จะใช้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจัดให้อยู่ในรูปของชุดอัตราส่วนทางการเงินมาใช้เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ถึงระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ

Beaver (1966) ได้ศึกษาการใช้อัตราส่วนทางการเงินมาเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ภาวะความล้มเหลวทางธุรกิจ โดยการสุ่มตัวอย่างบริษัทที่ประกอบธุรกิจประสบความล้มเหลวในช่วงระหว่าง ปี ค.ศ. 1954 - ค.ศ. 1964 จำนวน 79 บริษัทใน 38 ต่างประเภทธุรกิจ โดยศึกษาด้วยวิธี Paired Sample พบว่ามี 6 อัตราส่วนทางการเงินจากจำนวน 30 อัตราส่วน ที่สามารถแสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean) ระหว่างบริษัทสองกลุ่มคือบริษัทที่ล้มเหลวและไม่ล้มเหลว อัตราส่วนเหล่านั้น คือ

1. อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม (cash flow to total debt ratio)
2. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (net income to total assets ratio)
3. อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม (current plus long-term liabilities to total assets ratio)
4. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (working capital to total assets ratio)
5. อัตราส่วนหมุนเวียนสภาพคล่อง (current ratio)
6. อัตราส่วนระยะเวลาการจ่ายหนี้ (no-credit interval ratio)

นอกจากนี้ยังพบว่า ความแตกต่างของบริษัทที่ล้มเหลวและบริษัทที่มีความมั่นคงในอัตราส่วนทางการเงินเหล่านี้ที่สามารถแสดงถึงความแตกต่างของบริษัทที่มีความมั่นคงและไม่มั่นคงมีมากขึ้น เมื่อใกล้ปีที่เหตุการณ์จริงที่บริษัทประสบความล้มเหลวในการดำเนินงาน นอกจากนั้นโดยเฉลี่ยแล้วบริษัทที่มั่นคงจะมีความเบี่ยงเบนของอัตราส่วนทางการเงินในแต่ละปี น้อยมาก

Sinkey (1975) ได้ทำการพยากรณ์ธนาคารที่ประสบปัญหาทางการเงิน หรือมีการบริหารงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพจนเกิดปัญหาทางการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาในระหว่างปี ค.ศ. 1969 – ค.ศ. 1972 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ธนาคารที่มีรายชื่อปรากฏในรายการของสถาบันประกันเงินฝากมาเป็นกลุ่มของธนาคารที่มีปัญหาทางการเงินจำนวน 110 ธนาคารแล้วทำการเลือกธนาคารที่ไม่มีปัญหาทางการเงินหรือมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอีก 110 ธนาคาร โดยวิธีจับคู่ตามขนาดของธนาคารและจำนวนสาขา เขาเลือกตัวแปรมาศึกษาเพื่อจำแนกความแตกต่างทั้งหมด 10 ตัวแปรโดยที่ตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุด คือ ตัวแปรในด้านประสิทธิภาพการบริหารจากนั้นนำสมการที่ประมาณได้มาจำแนกกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความน่าเชื่อถือของตัวแบบจำลอง จึงสรุปว่าสามารถนำวิธีการนี้ไปใช้ในการสร้างระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าได้ในอนาคต

สำหรับในประเทศไทย มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การศึกษาความมีประสิทธิภาพและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน (ประศาสน์ ตั้งมติธรรม, 2530) การศึกษาพฤติกรรมการณ์ถือสินทรัพย์และความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทย (ภาณุพงศ์ นิธิประภา และอรรษา วัฒนากิจ, 2530) การศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความมั่นคงในกลุ่มบริษัทเงินทุนและบริษัท

เครดิตฟองซิเออร์ (สันติ ธิรพัฒน์ และคณะ, 2530) ซึ่งพบว่า ผลการศึกษาในช่วงต้นนี้มุ่งศึกษาในกลุ่มของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเออร์ โดยการใช้ข้อมูลทางการเงินจากงบดุล งบกำไรขาดทุน แต่สำหรับในกิจการสหกรณ์การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพในด้านการเงินแล้วนั้น พบว่า ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการสหกรณ์และพยากรณ์ผลการดำเนินงานล่วงหน้า เพื่อให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานบริหารงานในกิจการสหกรณ์ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป อันจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและภาพพจน์ของสหกรณ์

ซึ่งผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาประสิทธิภาพในการบริหารการดำเนินงานของกิจการสหกรณ์ที่ได้จากการตรวจสอบเอกสาร ปรากฏดังนี้

Altman (1984) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาตัวแบบจำลองสำหรับการพยากรณ์ภาวะล้มละลาย หรือความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate Analysis) ประกอบเข้ากับการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบจำแนกกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มอัตราส่วนทางการเงิน 5 กลุ่ม คือ กลุ่มสภาพคล่อง กลุ่มความสามารถในการทำกำไร กลุ่มการบริหารโครงสร้างหนี้สิน กลุ่มการบริหารการดำเนินงาน และกลุ่มความแข็งแกร่งของเงินทุน รวมทั้งสิ้น 22 อัตราส่วน โดยได้นำเอาตัวอย่างบริษัทที่ล้มเหลวจำนวน 33 บริษัทในธุรกิจว่าด้วยเงื่อนไขภายใต้กฎหมายการล้มละลายแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี ค.ศ. 1946 - ค.ศ. 1965 หลังจากนั้นสร้างสมการจำแนกกลุ่มเพื่อใช้ในการจำแนกสถานะของกิจการ แบบจำลองดังกล่าวสรุปได้ว่าบริษัทที่มีค่า Z-score จากการคำนวณตามแบบจำลองที่มากกว่า 2.99 เป็นบริษัทที่ไม่ล้มละลายมีความมั่นคงหรือมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอยู่ ส่วนบริษัทที่มีค่า Z-score ต่ำกว่า 1.81 จะเป็นบริษัทที่มีโอกาสล้มละลายหรือไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ส่วนบริษัทที่มีค่า Z-score อยู่ระหว่าง 1.81 ถึง 2.99 เรียกว่าเป็น zone of ignorance คือไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นบริษัทที่ล้มละลายหรือว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้อย่างแน่นอน

ภายหลังจากที่ Altman เสนอตัวแบบการพยากรณ์ภาวะล้มละลายหรือความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานทางธุรกิจแล้ว ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1970 - ค.ศ. 1980 ได้มีนักวิชาการอีกหลายคนได้ทำการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาของ Beaver และ Altman สำหรับการทบทวนผลการศึกษาในต่างประเทศซึ่งล้วนแต่เป็นผลงานการศึกษาในแนวทางเดียวกันกล่าวคือ เป็นการใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยตัวแปรเชิงซ้อน (Multivariate Analysis) มาศึกษา แต่ได้ขยายขอบเขต

การศึกษาออกไปในลักษณะต่างๆกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาของ Edminister (1972) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบวิธีการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินในการพยากรณ์ความไม่มีประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวของธุรกิจขนาดเล็ก โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่ทำการกู้ยืมกับ Small Business Administration ในช่วงปี ค.ศ. 1954 - ค.ศ. 1969 ได้ผลสรุปว่า ประสิทธิภาพในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินนั้น จะขึ้นอยู่กับวิธีการคัดเลือกอัตราส่วนทางการเงินและวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทั้งนี้อัตราส่วนทางการเงินที่พบว่ามีความสำคัญในการพยากรณ์ คือ

1. อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินหมุนเวียน (fund flow to current liabilities ratio)
2. อัตราส่วนกระแสหมุนเวียนในการดำเนินงานต่อยอดขาย (net worth to sales ratio)
3. อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วต่อหนี้สินหมุนเวียน (quick assets to current liabilities ratio)
4. อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อกระแสหมุนเวียนในการดำเนินงาน (current liabilities to net worth)
5. อัตราส่วนสินค้าคงคลังต่อยอดขาย (inventory to sales)
6. อัตราส่วนยอดขายต่อเงินทุนในการดำเนินงาน (sales to working capital)

พีรเชฐ รอดเหตุภัย (2532) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แนวโน้มทางการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์นครปฐม จำกัด ระหว่าง ปี พ.ศ. 2521 – พ.ศ. 2530 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์มีลักษณะไม่สม่ำเสมอ สหกรณ์แห่งนี้สามารถบริหารการเงินได้ดีกว่าค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ทั่วประเทศ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์ขนาดเดียวกัน ปรากฏว่าบางปีมีการดำเนินงานต่ำกว่ามาตรฐาน ผลจากการวิเคราะห์แนวโน้มของกำไรสุทธิประจำปี โดยอาศัยสมการแนวโน้มรายได้และค่าใช้จ่าย พบว่ากำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์แห่งนี้มีค่าเพิ่มขึ้นทุกปี

วาสนา สุนาวดี (2534) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีอัตราส่วนต่าง ๆ เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด มีทรัพย์สิน ทุนดำเนินงาน รายได้ และกำไรเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ด้านการให้บริการแก่

สมาชิกเป็นไปตามความต้องการนั้น สามารถสนองตอบต่อความต้องการของ สมาชิกได้ตาม วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์

ปริญญ์ สมบูรณ์ (2536) ได้ศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด โดยเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงิน พบว่าสหกรณ์มีความสามารถในการดำเนินงานดีมีความคล่องตัวในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง มีความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปก่อให้เกิดรายได้ มีฐานะมั่นคง มีความสามารถในการนำเอาทุนของสหกรณ์ไปแสวงหากำไร ส่วนความสามารถในการทำกำไร และความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปแสวงหากำไร ปรากฏว่ายังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กนิดา จารุแสงไฟโรจน์ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด ในปีทางบัญชี 2532 - 2536 พบว่า สหกรณ์มีอัตราการเจริญเติบโตสูง โดยมีสมาชิกและทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นทุกปี มีฐานะทางการเงินคือ สินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกปี มีสภาพคล่องในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง มีความสามารถในการก่อหนี้ผูกพันได้อีกบ้างไม่มากนักเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น มีความสามารถในการทำกำไร และความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปแสวงหากำไรอยู่ในขั้นพอใช้ มีการบริหารการออมของสมาชิกโดยส่งเสริมให้สมาชิกได้สะสมทุนเรือนหุ้นให้เพิ่มมากขึ้น สหกรณ์มีการบริหารด้านสินเชื่อให้แก่สมาชิกสูงกว่าทุนเรือนหุ้นที่สหกรณ์มีอยู่ ส่วนความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปก่อให้เกิดรายได้ยังไม่มากเท่าที่ควร มีการก่อหนี้ผูกพันมากกว่าทุนที่สหกรณ์มีอยู่ และการบริหารด้านการรับฝากเงินจากสมาชิกยังต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้รายงานไว้ ด้านสมาชิกมีความพอใจที่จะถือหุ้นรายเดือนตามอัตราที่สหกรณ์กำหนด และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สหกรณ์กำหนดเป็นปัจจัยที่ทำให้สมาชิกใช้บริการเงินฝากของสหกรณ์ และการระดมทุนของสหกรณ์โดยการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินภายนอก เป็นการช่วยแก้ปัญหาความต้องการเงินกู้ของสมาชิก ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการเงินของ สหกรณ์ คือ ปัญหาทุนดำเนินงานของ สหกรณ์เองเพื่อใช้ในการให้เงินกู้แก่สมาชิก ปัญหาการให้วงเงินกู้แก่สมาชิก และปัญหาการประชาสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก

จินตนา กลัดอ่ำ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ พระจอมเกล้าลาดกระบัง จำกัด พบว่า การดำเนินธุรกิจการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มีประสิทธิภาพมั่นคง โดยพิจารณาจากความคล่องตัวในการชำระหนี้ การก่อหนี้ผูกพัน การ

ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ได้ตามกำหนดเวลา ด้านความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ สมาชิกส่วนใหญ่จะรู้เรื่องการใช้สิทธิออกเสียงในที่ประชุม สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และหลักการสหกรณ์มีจำนวนน้อยมาก ความศรัทธา ความภักดี การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ความพึงพอใจต่อคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านการบริหารข่าวสารอยู่ในระดับต่ำควรได้รับการปรับปรุง

ฉวีวรรณ ผั่นตะ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานและแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขลำพูน จำกัด ผลการศึกษาพบว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ มีจำนวนสมาชิก ทุนเรือนหุ้น เงินรับฝากสินเชื่อ สินทรัพย์ ทุน รายได้ และกำไรสุทธิ เพิ่มขึ้นทุกปี อยู่ในระดับที่น่าพอใจ โดยเมื่อได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับอัตราส่วนการเงินเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ พบว่าสหกรณ์มีระดับสภาพคล่องในการชำระหนี้ระยะสั้นที่สูง มีความสามารถในการก่อหนี้ผูกพันได้อีกแต่ในปริมาณไม่มากนัก สหกรณ์มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ ความสามารถในการทำกำไรและการใช้เงินทุนอยู่ในระดับที่ดีเป็นที่น่าสนใจ

อรรถยาลักษณ์ นิการพันธุ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนรวมใจ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2538 – 2543 พบว่า 1) การดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ทุนส่วนใหญ่มาจากการระดมทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝากจากสมาชิก 2) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารการเงินพบว่า โดยเฉลี่ย ประสิทธิภาพในการบริหารงานเป็นที่น่าสนใจ 3) ปัญหาและอุปสรรคของสหกรณ์เกี่ยวกับการระดมเงินทุนพบว่า สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ของสหกรณ์ 4) การวิเคราะห์การวางแผนทางการเงินล่วงหน้า พบว่า สหกรณ์ยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานแต่ผลการดำเนินงานโดยรวมยังน่าสนใจ

นุชธาดา โสภรัชต์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ สหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินมีทรัพย์สินหมุนเวียนพอเพียงในการชำระหนี้ระยะสั้น แต่ไม่ควรก่อหนี้ผูกพันอีก มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ มีความสามารถในการหาผลตอบแทนจากสินทรัพย์และจากทุนของสหกรณ์ มีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ภาคสรุป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารงานของสหกรณ์ สามารถจะสรุปได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์จัดเป็นสถาบันการเงินรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีรายได้ประจำ เพื่อทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินที่จะระดมเงินทุนจากสมาชิก โดยการส่งเสริมให้สมาชิกรายหนึ่งนำเงินมาออมไว้กับสหกรณ์ และสหกรณ์ก็จะนำเงินที่สะสมไว้นั้นออกให้สมาชิกกู้ยืม เพื่อเป็นการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิก ในยามที่สมาชิกมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายใช้สอยเงินจำนวนมาก ๆ หรือในยามที่สมาชิกประสบอุบัติเหตุอันตราย หรือมีเหตุการณ์ฉุกเฉินเฉพาะหน้า และรายได้ที่สมาชิกได้รับอยู่นั้นไม่เพียงพอแก่การใช้จ่ายตามความจำเป็นดังกล่าว ปัญหาของแต่ละสหกรณ์จะแตกต่างกันออกไป คือ ในด้านการบริหารงานของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์บางแห่งมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ก็มีบางสหกรณ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

นับตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีนักวิชาการหลายฝ่ายที่มุ่งศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารงานของกิจการองค์กรต่าง ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Ratio Analysis) ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปที่ว่ากิจการที่มีการบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพนั้น จะมีความแตกต่างในอัตราส่วนทางการเงินไปจากกิจการที่บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จะพบต่อไปว่าการวัดประสิทธิภาพการบริหารงานของกิจการ ด้วยการวิเคราะห์จากระบบอัตราส่วนนั้น มีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ การตีความหมายในผลของการวิเคราะห์นั้นอาจเกิดความสับสนและผิดพลาดได้ง่าย เนื่องจากการแยกการพิจารณาอัตราส่วนทางการเงินที่ละอัตราส่วน เช่น การที่มีอัตราส่วนจำนวนหนึ่งที่ทำให้ผลสรุปขัดแย้งกับอัตราส่วนที่เหลือ ทำให้เกิดปัญหาในการตีความหมาย และถ้าหากการวิเคราะห์ในรูปแบบนี้กระทำโดยผู้วิเคราะห์หลายคนแล้ว อาจจะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ยังมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการรู้ความสามารถของผู้วิเคราะห์แต่ละคนไป ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีผู้พยายามนำเสนอวิธีการทางสถิติ (Statistic Approach) มาใช้สนับสนุน ในการวิเคราะห์ด้วยระบบอัตราส่วนเพียงอย่างเดียว

การศึกษาในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยจะแบ่งออกได้เป็น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ต้องการศึกษาลงข้อมูลทางการเงิน อันจะนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัชมณตรี จำกัด โดยพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ซึ่งเป็นอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่าง ๆ ประกอบด้วย การพิจารณาทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์
2. ด้านความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์
3. ด้านความสามารถในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์
4. ด้านความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์

ส่วนที่ 2 ศึกษาด้วยวิธีการพยากรณ์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยอนุกรมเวลา (Time Series Regression Analysis) นำมาใช้ในการพิจารณาสนับสนุนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานในกิจการสหกรณ์ และสำหรับใช้ในการพยากรณ์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปีต่อไป คือ ปีบัญชี 2546 - 2548 โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ ตั้งแต่ปีบัญชีปี 2533 - 2545 เฉพาะปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ดังแสดงในกรอบแนวความคิดในการวิจัย ในภาพ 2 และภาพ 3

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานและการพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด มีการกำหนดกรอบแนวความคิดสำหรับการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ข้อมูลทางการเงิน

- สินทรัพย์
- หนี้สิน
- ส่วนของทุน
- รายได้
- ค่าใช้จ่าย
- กำไรสุทธิ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ประสิทธิภาพการบริหารงาน

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios Analysis)

- สภาพคล่องทางการเงิน
- ความสามารถในการก่อหนี้
- ความสามารถในการใช้สินทรัพย์
- ความสามารถในการทำกำไร

ภาพ 2 กรอบแนวความคิดในการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

ภาพ 3 กรอบแนวความคิดในการพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

สมมติฐานในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้ คือ

สมมติฐานข้อที่ 1 ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน
สหกรณ์ออมทรัพย์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

สมมติฐานข้อที่ 2 ปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจสินเชื่อมีแนวโน้มสูงขึ้น
ทุกปี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยข้อมูลทางการเงิน โดยการศึกษาจากเอกสารทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ในปีบัญชี 2533 – 2545 และเอกสารทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ แปลความ และสรุปผลการศึกษาต่อไป

สถานที่ดำเนินการศึกษา

สถานที่ที่จะใช้ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 1 ถนนพินิจโลก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารรายงานทางการเงินต่าง ๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ได้แก่ รายงานกิจการประจำปี รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ และสารสนเทศเพื่อการบริหารการเงินประจำปี ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด โดยศึกษาข้อมูลย้อนหลัง 13 ปี คือ ปีบัญชี 2533 – 2545

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินและทางการเงินบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะทางการเงินในปีบัญชี 2533 – 2545 และใช้ข้อมูลอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการที่จะวัดประสิทธิภาพการบริหารงานและพยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด โดยจะได้ทำการวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยได้แบ่งลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด โดยจะทำการศึกษวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานในด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และความสามารถในการก่อหนี้ของกิจการกับเกณฑ์มาตรฐานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ โดยรูปแบบการเปรียบเทียบ คือ

- 1.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2533 – 2545
- 1.2 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545
- 1.3 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ
- 1.4 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 2 เป็นการพยากรณ์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 ในด้านของปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545 ด้วยวิธีการพยากรณ์การวิเคราะห์การถดถอย (Time Series Regression Analysis)

ข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากงบการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ภายในรอบระยะเวลาบัญชีประจำปีบัญชี 2533 – 2545 โดยพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินในกลุ่มต่างๆ เพื่อการวิเคราะห์ศึกษาเชิงเปรียบเทียบถึงความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ กล่าวคือ ศึกษาในอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ที่แสดงถึงสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และความสามารถในการทำกำไรของกิจการ

รวมทั้งนำข้อมูลในด้านของผลประกอบการของสหกรณ์ อาทิเช่น ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ มาพิจารณาเพื่อการพยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ล่วงหน้า 3 ปี หรือ ปีบัญชี 2546 – 2548

ช่วงระยะเวลาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา โดยที่ข้อมูลทางการเงินที่นำมาเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในช่วงปีบัญชี 2533 – 2545 ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาด้อยระบบเศรษฐกิจของประเทศไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการณ์ทางการเงิน เศรษฐกิจฟองสบู่ ปัญหาการขาดสภาพคล่องของสถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่าง ๆ การปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน การลอยตัวค่าเงินบาท เป็นต้น อันจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ สหกรณ์ เพราะเนื่องจากว่ากิจการสหกรณ์ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของสถาบันการเงิน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสำหรับพิจารณาการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

ขั้นตอนในการจัดข้อมูลทางการเงินให้อยู่ในรูปของอัตราส่วนทางการเงินนั้น เพื่อที่จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงตัวแบบจำลอง มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

โดยคำนวณอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้านที่ต้องการวิเคราะห์ อันได้แก่ กลุ่มอัตราส่วนด้านสภาพคล่อง กลุ่มอัตราส่วนด้านการก่อหนี้ กลุ่มอัตราส่วนด้านความสามารถในการทำกำไร และกลุ่มอัตราส่วนในด้านความสามารถในการบริหารสินทรัพย์

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบอัตราส่วนทางการเงินเพื่อการวิเคราะห์

เพื่อให้ทราบถึงสถานะความมั่นคง ความมีประสิทธิภาพในการบริหารทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วิเคราะห์ โดยการนำเอาอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ทำการศึกษาไปเปรียบเทียบกับระดับอัตราส่วนทางการเงินมาตรฐาน ซึ่งอาจจะใช้เปรียบเทียบโดยวิธีการ

1. เปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด กับอัตราส่วนทางการเงินโดยเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งหมดทั่วประเทศ

2. เปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด กับอัตราส่วนทางการเงินโดยเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกับ สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราส่วนการเงินกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์

การนำเอาผลการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจำกัด ที่ได้จากในขั้นตอนที่ 1 มาเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานที่ได้จากในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งจากการเปรียบเทียบจะทำให้ทราบว่า อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัดนี้ มีอัตราส่วนทางการเงินใดบ้างที่สูงกว่า ต่ำกว่า หรือใกล้เคียงกับระดับอัตราส่วนทางการเงินมาตรฐานโดยเฉลี่ย จากนั้นจึงนำผลการเปรียบเทียบมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

ตาราง 1 เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์						คะแนนรวม 3	
ทุนดำเนินงาน		ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก		ตัวแปร ชี้วัดขนาด สหกรณ์	
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (3)	ช่วงคะแนน รวม (1)+(2)+(3)	ขนาด สหกรณ์
0	0	0	0	0	0		
>900,000	1	>900,000	1	1-90	1		
>900,000-2,191,000	2	>900,000-<2,200,000	2	91-148	2		
>2,190,000-5,400,000	3	>2,200,000-5,400,000	3	149-245	3		
>5,400,000-13,400,000	4	>5,400,000-13,000,000	4	246-403	4	1-6	เล็กมาก
>13,400,000-32,600,000	5	>13,000,000-32,800,000	5	404-665	5	7-12	เล็ก
>32,600,000-80,000,000	6	>32,800,000-80,000,000	6	666-1,090	6	13-18	กลาง
>80,000,000-198,000,000	7	>80,000,000-197,500,000	7	1,091-1,801	7	19-24	ใหญ่
>198,000,000-485,000,000	8	>197,500,000-500,000,000	8	1,802-2,998	8	25-30	ใหญ่มาก
>485,000,000-1,200,000,000	9	>500,000,000-1,180,000,000	9	2,999-4,900	9		
>1,200,000,001	10	>1,180,000,000	10	>4,900	10		

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545)

ตาราง 2 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์					
		เล็กมาก	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่มาก	เฉลี่ยรวม
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง							
1.1 อัตราส่วนหมุนเวียน	เท่า	4.84	4.94	3.57	2.97	2.33	2.43
1.2 อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	4.53	4.79	3.49	2.83	2.14	2.25
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้							
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.31	0.35	0.47	0.57	0.87	0.81
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน	เท่า	1.03	1.22	1.40	1.44	1.63	1.59
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์							
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด	ร้อยละ	12.61	11.46	10.27	9.80	8.36	8.62
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร							
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	6.46	6.51	6.66	6.83	5.31	5.55
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	ร้อยละ	8.53	8.74	9.84	10.82	10.04	10.15
4.3 อัตราค่าใช้จ่าย	ร้อยละ	48.73	43.21	35.13	30.30	36.51	35.56
4.4 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	51.27	56.79	64.87	69.70	63.49	64.44

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545)

รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงาน

สำหรับการพยากรณ์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด นั้น จะได้มีการนำตัวแปรต่าง ๆ ทั้งตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยด้านเวลาปีบัญชี 2546 – 2548 หน่วยเป็น ปี

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ตัวแปรที่ต้องการจะพยากรณ์ ซึ่งในการศึกษานี้ จะทำการพยากรณ์ถึงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ในด้านธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อจากการดำเนินงานของสหกรณ์ในอนาคด 3 ปีล่วงหน้า คือ ปี บัญชี 2546 – 2548 โดยมีสูตร ดังนี้

$$Y_1 = f(t_i)$$

$$Y_2 = f(t_i)$$

โดยที่

Y1	คือ	ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน
Y2	คือ	ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ
t_i	คือ	ค่าตัวแปรตามการวิเคราะห์ถดถอยอนุกรมเวลาในตัวแปร t ณ ปีที่ 7, 8, 9 เพื่อเพื่อพยากรณ์ผลการดำเนินงานด้านปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ใน 1 ปีล่วงหน้า

สำหรับการเปลี่ยนแปลงสมการแนวโน้มที่อยู่ในรูปเส้นตรงจากรูปแบบสมการแนวโน้มเส้นตรงที่ได้ สามารถทำการแทนค่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์ได้ในทุกรายการที่ต้องการพยากรณ์ โดยมีปัจจัยเวลาเป็นตัวแปรอิสระดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ทั้งนี้เมื่อปัจจัยเวลาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปผลการดำเนินงานของสหกรณ์ก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

การพยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์

การพยากรณ์ผลการดำเนินงานของกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ ล่วงหน้า 3 ปี ตัวแปรอิสระ (X) คือ ปีจวบเวลา ส่วนตัวแปรตาม (Y) คือ ตัวแปรเชิงปริมาณ (Scale variable) ได้แก่ ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ แสดงถึงผลการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรียำกัก สำหรับในขั้นตอนการประมวลผลนั้นผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากนั้นเมื่อได้รูปแบบสมการการวิเคราะห์ถดถอยออกมาแล้ว จะนำเอาสมการตัวแบบที่ได้มาพยากรณ์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรียำกัก ล่วงหน้าต่อไป 3 ปี คือ พยากรณ์ผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาบัญชีประจำปีบัญชี 2546 – 2548

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานและการพยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลของการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ห้วงการเงิน เพื่อหาอัตราส่วนทางการเงินที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และความสามารถในการก่อหนี้ของกิจการ กล่าวคือ ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้จัดทำขึ้น ดังนี้

- 1.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2533 - 2545
- 1.2 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545
- 1.3 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ
- 1.4 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 2 ผลการพยากรณ์การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 ในด้านของปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545 ด้วยวิธีการพยากรณ์การวิเคราะห์การถดถอย (Time Series Regression Analysis)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

1.1 ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2533 - 2545

ตาราง 3 จำนวน ค่าเฉลี่ยและร้อยละของสมาชิก ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545

ปีบัญชี	จำนวนสมาชิก (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2533	469	-	4.24	-	6.76	-
2534	480	2.35	6.02	41.98	11.85	75.29
2535	557	16.04	13.72	127.91	21.84	84.30
2536	600	7.72	20.31	48.03	30.06	37.64
2537	706	17.67	20.69	1.87	36.21	20.46
2538	726	2.83	28.50	37.75	45.55	25.79
2539	730	0.55	30.28	6.25	49.60	8.89
2540	761	4.25	30.02	-0.86	56.57	14.05
2541	772	1.45	26.83	-10.63	64.19	13.47
2542	805	4.27	35.55	32.50	78.00	21.51
2543	817	1.49	44.60	25.46	92.51	18.60
2544	822	0.61	43.73	-1.95	102.23	10.51
2545	810	-1.46	53.38	22.07	106.28	3.96
เฉลี่ย	697	4.44	27.53	25.41	53.97	25.72

ที่มา: งบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานกิจการประจำปี ปีบัญชี 2533 – 2545 และจากการคำนวณ

ผลการศึกษาตามตาราง 3 พบว่าสมาชิกของสหกรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีสมาชิกเฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 697 คน คือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 4.44 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2544 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นในแต่ละปีคือจำนวน 480, 557, 600, 706, 726, 730, 761, 772, 805, 817, 822 คนตามลำดับ ส่วนปีบัญชี 2545 สมาชิกลดลงเหลือ 810 คน และหากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่าสมาชิกเพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2544 คือ ร้อยละ 2.35, 16.04, 7.72, 17.67, 2.83, 0.55, 4.25, 1.45, 4.27, 1.49, 0.61 ตามลำดับ และลดลงในปีบัญชี 2545 ร้อยละ 1.46 ที่เป็นเช่นนั้นเพราะในปี 2535 สหกรณ์ได้มีการกำหนดวงเงินให้สมาชิกกู้ยืมได้มากขึ้นจากกู้ได้ 10 เท่าของเงินเดือนไม่เกิน 100,000 บาท เป็น 12 เท่าของเงินเดือนไม่เกิน 150,000 บาท และในปีบัญชี 2537 มีสมาชิกเพิ่มขึ้น 106 คน เพราะสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ทำให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่สังกัดสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้สมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์เป็นจำนวนมาก ส่วนในปีบัญชี 2545 มีการปรับโครงสร้างส่วนราชการทำให้สมาชิกที่ต้องไปสังกัดส่วนราชการอื่นลาออก จึงทำให้สมาชิกของสหกรณ์ลดลง 12 คน

ปริมาณธุรกิจรับฝากเงินมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปียกเว้นปีบัญชี 2540, 2541 และ 2544 โดยมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงินเฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 27.53 ล้านบาท คือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 25.41 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2539, 2542 - 2543 และ 2545 มีเงินรับฝากเพิ่มขึ้นในแต่ละปีคือจำนวน 6.02, 13.72, 20.31, 20.69, 28.50, 30.28, 35.55, 44.60, 53.38 ล้านบาท และลดลงในปีบัญชี 2540 - 2541, 2544 คือ จำนวน 30.02, 26.83, 43.73 ล้านบาทตามลำดับ และหากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่าเงินรับฝากเพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2539, 2542 - 2543, 2545 คือ ร้อยละ 41.98, 127.91, 48.03, 1.87, 37.75, 6.25, 32.50, 25.46, 22.07 ตามลำดับ และลดลงในปีบัญชี 2540 - 2541, 2544 ร้อยละ 0.86, 10.63, 1.95 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะในปี 2535 เงินรับฝากที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น ส่วนเงินฝากที่ลดลงมากในปีบัญชี 2541 เนื่องจากสหกรณ์ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 3 ครั้ง ทำให้สมาชิกลำเงินฝากไปลงทุนใดด้านอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก

ปริมาณธุรกิจสินเชื่อมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีธุรกิจสินเชื่อเฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 53.97 ล้านบาท คือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 25.73 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2545 มีธุรกิจสินเชื่อเพิ่มขึ้นในแต่ละปี คือจำนวน 11.85, 21.84, 30.06, 36.21, 45.55, 49.60, 56.57, 64.19, 78.00, 92.51, 102.23, 106.28 ล้านบาทตามลำดับ หากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่าธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์เพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2545 คือ ร้อยละ 75.29, 84.30, 37.64, 20.46, 25.79, 8.89, 14.05, 13.47, 21.51, 18.60, 10.51, 3.96 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้น

เช่นนั้นเพราะในปีบัญชี 2535 ธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จะสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิก และสหกรณ์ได้มีการแก้ไขระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิก โดยได้มีการกำหนดวงเงินกู้ยืมสูงขึ้น และขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ให้แก่สมาชิกด้วย

ตาราง 4 จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545

ปีบัญชี	สินทรัพย์ หมุนเวียน (ล้านบาท)	สินทรัพย์ ถาวร (ล้านบาท)	สินทรัพย์ อื่นๆ (ล้านบาท)	รวม สินทรัพย์ (ล้านบาท)	อัตรา การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2533	6.68	0.00	0.08	6.76	-
2534	11.77	0.00	0.08	11.85	75.29
2535	22.85	0.00	0.08	22.93	93.50
2536	30.57	0.00	0.08	30.65	33.67
2537	36.44	0.00	0.08	36.52	19.15
2538	49.67	0.00	0.08	49.75	36.23
2539	57.48	0.00	0.08	57.56	15.70
2540	64.05	0.00	0.08	64.13	11.41
2541	70.03	0.00	0.08	70.11	9.32
2542	26.17	0.00	57.99	84.16	20.04
2543	29.38	0.00	69.91	99.29	17.98
2544	28.51	0.02	78.38	106.91	7.67
2545	38.32	0.02	80.62	118.95	11.26
เฉลี่ย	36.30	0.00	22.12	58.43	27.02

ที่มา: งบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานกิจการประจำปี ปีบัญชี 2533 – 2545 และจากการคำนวณ

ผลการศึกษาตามตาราง 4 พบว่าสินทรัพย์ของสหกรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีสินทรัพย์เฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 58.43 ล้านบาท คือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตรา ร้อยละ 27.02 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2545 มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นในแต่ละปีคือ 11.85, 22.93, 30.65, 36.52, 49.75, 57.56, 64.13, 70.11, 84.16, 99.29, 106.91 และ 118.95 ล้านบาท ตามลำดับ หากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงพบว่า สินทรัพย์ของสหกรณ์เพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2545 คือ

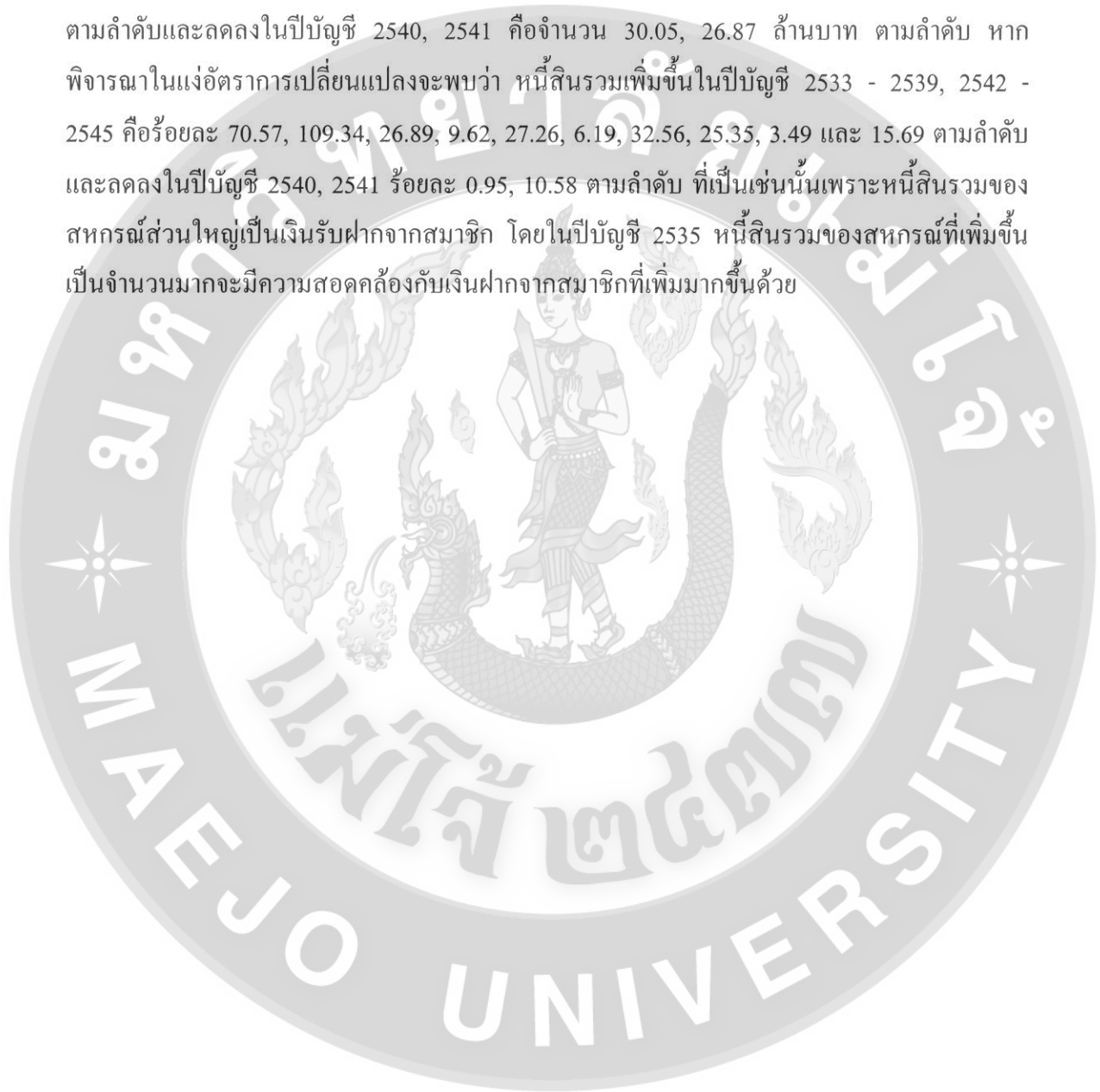
ร้อยละ 75.29, 93.50, 33.67, 19.15, 36.23, 15.70, 11.41, 9.32, 20.04, 17.98, 7.67 และ 11.26 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของสหกรณ์เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมซึ่งอยู่ในสินทรัพย์หมุนเวียนแต่ในปีบัญชี 2542 เป็นต้นมา สินทรัพย์หมุนเวียนจะลดลง และจะเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์อื่น ๆ เพราะกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดให้แยกประเภทลูกหนี้เงินให้กู้ยืมออกเป็นลูกหนี้ระยะสั้นและลูกหนี้ระยะยาว สำหรับสินทรัพย์ถาวรไม่มี เนื่องจากสหกรณ์ได้ใช้สถานที่ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นที่ทำการ และตั้งแต่ปีบัญชี 2544 - 2545 ได้ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน เช่น ตู้เก็บเอกสาร สำหรับสินทรัพย์ของสหกรณ์จะเพิ่มขึ้นอย่างสอดคล้องกับธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์

ตาราง 5 จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545

ปีบัญชี	หนี้สินหมุนเวียน (ล้านบาท)	หนี้สินระยะยาวและ หนี้สินอื่น ๆ (ล้านบาท)	หนี้สินรวม (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2533	4.52	0.00	4.52	-
2534	7.71	0.00	7.71	70.57
2535	16.14	0.00	16.14	109.34
2536	20.48	0.00	20.48	26.89
2537	22.45	0.00	22.45	9.62
2538	28.50	0.07	28.57	27.26
2539	30.34	0.00	30.34	6.19
2540	30.05	0.00	30.05	-0.95
2541	26.87	0.00	26.87	-10.58
2542	35.60	0.02	35.62	32.56
2543	44.64	0.01	44.65	25.35
2544	46.21	0.00	46.21	3.49
2545	53.45	0.00	53.45	15.69
เฉลี่ย	28.23	0.00	28.23	24.26

ที่มา: งบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานกิจการประจำปี ปีบัญชี 2533 – 2545 และจากการคำนวณ

ผลการศึกษาตามตาราง 5 พบว่า หนี้สินรวมของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปีบัญชี 2540 และ 2541 โดยมีหนี้สินรวมเฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 28.23 ล้านบาท คือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 24.26 ซึ่งในปี 2533 - 2539, 2542 - 2545 มีหนี้สินรวมเพิ่มขึ้นในแต่ละปี คือจำนวน 7.71, 16.14, 20.48, 22.45, 28.57, 30.34, 35.62, 44.65, 46.21 และ 53.45 ล้านบาท ตามลำดับและลดลงในปีบัญชี 2540, 2541 คือจำนวน 30.05, 26.87 ล้านบาท ตามลำดับ หากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่า หนี้สินรวมเพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2539, 2542 - 2545 คือร้อยละ 70.57, 109.34, 26.89, 9.62, 27.26, 6.19, 32.56, 25.35, 3.49 และ 15.69 ตามลำดับ และลดลงในปีบัญชี 2540, 2541 ร้อยละ 0.95, 10.58 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะหนี้สินรวมของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเงินรับฝากจากสมาชิก โดยในปีบัญชี 2535 หนี้สินรวมของสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจะมีความสอดคล้องกับเงินฝากจากสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ตาราง 6 จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงในทุนหรือส่วนของเจ้าของ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533-2545

ปีบัญชี	จำนวน ทุนเรือนหุ้น (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยน แปลง (ร้อยละ)	จำนวน ทุนสำรอง (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	จำนวน ทุนอื่น ๆ (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	รวม ปริมาณทุน (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2533	1.95	-	0.03	-	0.01	-	2.24	-
2534	3.47	77.95	0.32	-	0.04	300.00	4.14	84.82
2535	5.52	59.08	0.09	200.00	0.09	125.00	6.79	64.01
2536	8.20	48.55	0.25	177.78	0.15	66.67	10.16	49.63
2537	11.38	38.78	0.49	96.00	0.22	46.67	14.07	38.48
2538	17.27	51.76	0.88	79.59	0.26	18.18	21.18	50.53
2539	22.11	28.02	1.22	38.63	0.32	23.08	27.22	28.52
2540	27.62	24.92	1.59	30.33	0.42	31.25	34.08	25.20
2541	35.53	28.64	2.04	28.30	0.51	21.43	43.24	26.88
2542	39.93	12.38	2.55	25.00	0.68	33.33	48.54	12.26
2543	44.86	12.35	3.09	21.18	0.79	16.18	54.65	12.59
2544	49.35	10.01	3.68	19.09	1.15	45.57	60.70	11.07
2545	53.06	7.52	4.33	17.66	1.44	25.22	65.50	7.91
เฉลี่ย	24.63	30.77	1.56	56.43	0.47	57.89	30.20	31.68

ที่มา: งบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานกิจการประจำปี ปีบัญชี 2533 – 2545 และจากการคำนวณ

ผลการศึกษาตามตาราง 6 พบว่าทุนของสหกรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีทุนเฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 30.20 ล้านบาท คือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 31.68 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2545 มีทุนเพิ่มขึ้นในแต่ละปีคือจำนวน 4.14, 6.79, 10.16, 14.07, 21.18, 27.22, 34.08, 43.24, 48.54, 54.65, 60.70 และ 65.50 ล้านบาท ตามลำดับ และหากพิจารณาในแง่ อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่า ทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2545 คือร้อยละ 84.82, 64.01, 49.63, 38.48, 50.53, 28.52, 25.20, 26.88, 12.26, 12.59, 11.07 และ 7.91 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะทุนของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นทุนเรือนหุ้น ซึ่งสมาชิกจะต้องส่งค่าหุ้นทุกเดือนและเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นด้วย ประกอบกับสหกรณ์ให้สมาชิกสามารถซื้อหุ้นพิเศษได้ด้วย โดยในปีบัญชี 2534 และ 2535 ทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จะมีความสอดคล้องกับจำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

**ตาราง 7 จำนวน ค่าเฉลี่ยและอัตราการเปลี่ยนแปลงในรายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรสุทธิของสหกรณ์
ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545**

ปีบัญชี	รายได้ (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2533	0.73	-	0.45	-	0.28	-
2534	1.46	100.00	0.86	91.11	0.59	110.71
2535	2.57	76.03	1.48	72.09	1.09	84.74
2536	3.72	44.75	2.16	45.94	1.56	43.12
2537	4.13	11.02	2.15	-0.46	1.97	26.28
2538	5.82	40.92	3.06	42.32	2.76	40.10
2539	6.87	18.04	3.31	8.17	3.56	28.98
2540	7.90	14.99	3.46	4.53	4.44	24.72
2541	8.16	3.29	3.00	-13.29	5.16	16.22
2542	7.33	-10.17	1.95	-35.00	5.38	4.26
2543	7.96	8.59	2.06	5.64	5.90	9.66
2544	8.82	10.80	2.30	11.65	6.52	10.51
2545	8.83	0.11	2.17	-5.66	6.66	2.15
เฉลี่ย	5.71	24.49	2.18	17.46	3.53	30.88

ที่มา: งบดุล งบกำไรขาดทุน รายงานกิจการประจำปี ปีบัญชี 2533 – 2545 และจากการคำนวณ

ผลการศึกษาตามตาราง 7 พบว่ารายได้ของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปียกเว้นปีบัญชี 2542 โดยมีรายได้เฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 5.71 ล้านบาท คือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 24.49 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2541 และ 2543 - 2545 มีรายได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีคือ 1.46, 2.57, 3.72, 4.13, 5.82, 6.87, 7.90, 8.16, 7.96, 8.82 และ 8.83 ล้านบาท ตามลำดับ และลดลงในปีบัญชี 2542 คือ จำนวน 7.33 ล้านบาท หากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่ารายได้เพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2541, 2543 - 2545 คือร้อยละ 100.00, 76.03, 44.75, 11.02, 40.92, 18.04, 14.99, 3.29, 8.59, 10.80 และ 0.11 และลดลงในปีบัญชี 2542 ร้อยละ 10.17 ที่เป็นเช่นนั้นเพราะรายได้ส่วนใหญ่ของสหกรณ์คือดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้ เมื่อมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นก็จะทำให้รายได้ส่วนนี้เพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อสหกรณ์มีการปรับอัตราดอกเบี้ยลดลง จะทำให้รายได้ลดลงด้วย โดยในปีบัญชี 2534 และ 2535 รายได้ของสหกรณ์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จะมีความสอดคล้องกับธุรกิจสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นด้วย

ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปีบัญชี 2537, 2541, 2542 และ 2545 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยระหว่างปีบัญชี 2533 - 2545 จำนวน 2.18 ล้านบาท คือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 17.46 ซึ่งในปีบัญชี 2533 - 2536, 2538 - 2540 และ 2543 - 2544 มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในแต่ละปีคือ 0.86, 1.48, 2.16, 3.06, 3.31, 3.46, 2.06 และ 2.30 ล้านบาท ตามลำดับ และลดลงในปีบัญชี 2537, 2541, 2542 และ 2545 คือจำนวน 2.15, 3.00, 1.95 และ 2.17 ล้านบาท ตามลำดับ หากพิจารณาในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงจะพบว่าค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในปีบัญชี 2533 - 2536, 2538 - 2540 และ 2543 - 2544 คือร้อยละ 91.11, 72.09, 45.94, 42.32, 8.17, 4.53, 5.64 และ 11.65 ตามลำดับและลดลงในปีบัญชี 2537, 2541, 2542 และ 2545 คือร้อยละ 0.46, 13.29, 35.00 และ 5.66 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของสหกรณ์คือดอกเบี้ยจ่ายรับฝาก ดังนั้นค่าใช้จ่ายของสหกรณ์จะสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก เมื่อมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากและเมื่อสหกรณ์สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้ลดลง ก็จะทำให้ค่าใช้จ่ายลดลงด้วย โดยเฉพาะในปีบัญชี 2542 ค่าใช้จ่ายลดลงถึงร้อยละ 35 เนื่องจากมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก จึงทำให้รายจ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ยจ่ายลดลงจากปีก่อนจำนวน 1.01 ล้านบาท

1.2 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545

ตาราง 8 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ในปีบัญชี 2545 ในด้านสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการใช้หรือบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการก่อหนี้

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง		
1.1 อัตราส่วนหมุนเวียน	เท่า	0.72
1.2 อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	0.72
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้		
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.82
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน	เท่า	1.81
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์		
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด	ร้อยละ	7.82
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร		
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	5.90
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	ร้อยละ	10.55
4.3 อัตราค่าใช้จ่าย	ร้อยละ	24.54
4.4 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	75.46

หมายเหตุ ใช้ข้อมูลทางการเงินปี พ.ศ. 2545 ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการสำนักงานนายกรัฐมนตรี จำกัด ในครั้งนี้ใช้อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ ในปีบัญชี 2545 มาทำการศึกษา ผลการศึกษาตามตาราง 8 สามารถสรุปได้ดังนี้

อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง

เป็นอัตราที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์หรือวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์หมุนเวียนเพื่อชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ในการใช้อัตราส่วนกลุ่มนี้จะใช้อัตราส่วนหมุนเวียน และอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วในการวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนหมุนเวียนคือสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดสภาพคล่องของสหกรณ์และใช้เป็นเครื่องชี้วัดฐานะทางการเงินของสหกรณ์ในระยะสั้นได้ โดยที่ระดับอัตราส่วนหมุนเวียนต่ำแสดงได้ว่ากิจการอาจจะไม่สามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้เมื่อครบกำหนดระยะเวลา แต่ถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนสูงย่อมหมายความว่า ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์มีอยู่สูง ส่วนอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วคือ สินทรัพย์หมุนเวียนเร็วต่อหนี้สินหมุนเวียนเร็ว อัตราส่วนนี้จะใช้สินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็วเปรียบเทียบกับปริมาณหนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์ โดยปกติจะถือว่าอัตราส่วนนี้มีค่ามากกว่า 1 จะมีสภาพคล่องที่สูง

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนหมุนเวียนและอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากันคือ 0.72 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะสินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์เป็นสินทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็วทั้งหมด เช่น เงินสดและเงินฝากธนาคาร เงินลงทุนระยะสั้น ลูกหนี้เงินให้กู้ระยะสั้น ดอกเบี้ยเงินลงทุนระยะสั้นค้างรับ สาเหตุที่อัตราส่วนหมุนเวียนมีค่าต่ำกว่า 1 เพราะตั้งแต่ปีบัญชี 2542 เป็นต้นมา กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดให้สหกรณ์แยกลูกหนี้เงินให้กู้ออกเป็นลูกหนี้เงินให้กู้ระยะสั้น (เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน) และลูกหนี้เงินให้กู้ระยะยาว (เดิมเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด) จึงเป็นสาเหตุให้สินทรัพย์หมุนเวียนตั้งแต่ปีบัญชี 2542 เป็นต้นมามีจำนวนลดลง และอัตราส่วนหมุนเวียนของ สหกรณ์ลดลงไปด้วย แต่อัตราส่วนหมุนเวียนที่อยู่ในระดับต่ำ ก็มีได้หมายความว่า สหกรณ์จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพราะสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่ของสหกรณ์เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ระยะสั้น ซึ่งเป็นลูกหนี้ที่ดี สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด และไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สหกรณ์ที่จะเรียกให้ชำระคืน จึงกล่าวได้ว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

ในการใช้อัตราส่วนกลุ่มนี้จะใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนคือปริมาณหนี้สินรวมทั้งสินต่อส่วนของทุนหรือส่วนของผู้เจ้าของ เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนของสหกรณ์ที่สามารถจัดหาในรูปแบบของ

หนี้สิน และอัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาว่าเจ้าหนี้จะมีระดับความเสี่ยงต่อการขาดทุนของสหกรณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นน้อยกว่าหนี้สิน แหล่งเงินทุนมาจากการสร้างหนี้เป็นส่วนใหญ่ ความเสี่ยงจะตกอยู่ที่เจ้าหนี้และสหกรณ์ต้องแบกรับภาระในเรื่องดอกเบี้ยจ่ายในระดับที่สูง แต่ถ้าอัตราส่วนต่ำหมายความว่าเจ้าหนี้ของสหกรณ์มีโอกาที่จะได้รับชำระหนี้จากสหกรณ์มากขึ้น ส่วนอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนคือลูกหนี้เงินให้กู้ยืมต่อทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรอง อัตราส่วนนี้ใช้แสดงถึงความปลอดภัยของเงินทุนในส่วนเฉพาะที่เป็นเงินทุนสำรองและทุนเรือนหุ้นว่ามีความพอเพียงสำหรับลูกหนี้มากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าทุนดังกล่าวมีไม่เพียงพอสำหรับลูกหนี้เงินให้กู้ แต่ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าทุนดังกล่าวมีเพียงพอสำหรับลูกหนี้เงินให้กู้และสหกรณ์ยังคงมีทุนเหลืออยู่

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.82 เท่า ต่อส่วนของทุน 1 เท่า และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเท่ากับ 1.81 เท่าต่อส่วนของทุน 1 เท่า แสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นที่มากกว่าส่วนที่เป็นหนี้สิน เจ้าหนี้ของสหกรณ์มีโอกาที่จะได้รับชำระหนี้จากสหกรณ์มาก ส่วนอัตราส่วนลูกหนี้ต่อทุนที่สูงแสดงว่าสหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นและทุนสำรองไม่เพียงพอสำหรับปริมาณการลงทุนในลูกหนี้หรือสหกรณ์มีเงินทุนไม่เพียงพอในการดำเนินงานด้านสินเชื่อ

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์เพื่อการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้น แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการสร้างรายได้และควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีเพียงใด ในการใช้อัตราส่วนกลุ่มนี้จะใช้อัตราส่วนร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น คือรายได้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นแล้วคูณด้วย 100 ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นในปริมาณที่มากและสหกรณ์มีการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยแสดงว่าสหกรณ์มีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรหรือสหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่าย

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 7.82 แสดงว่าสหกรณ์มีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่มีประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่าย เพราะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายให้ลดลงจากปีก่อนถึง 0.13 ล้านบาท

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

ในการใช้อัตราส่วนกลุ่มนี้จะใช้อัตราส่วน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราค่าใช้จ่าย และอัตรากำไรสุทธิ โดยที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ คือ กำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ยแล้วคูณด้วย 100 อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงระดับผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนของสหกรณ์ว่า สามารถให้ผลตอบแทนแก่สหกรณ์ได้ดีเพียงใด การวิเคราะห์อัตราส่วนนี้จำเป็นต้องพิจารณาควบคู่กับอัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ ส่วนอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคือกำไรสุทธิต่อทุนถัวเฉลี่ยแล้วคูณด้วย 100 อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความสามารถในการหาผลตอบแทนของสหกรณ์จากเงินลงทุนเฉพาะในส่วนของผู้ถือหุ้นว่ามีมากน้อยเพียงใด เป็นอัตราส่วนสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์ หากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยแสดงว่าผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่ต่ำ แต่ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง หมายความว่าผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนสูง ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายคือค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อรายได้ทั้งสิ้นแล้วคูณด้วย 100 อัตราส่วนนี้จะชี้ให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวระหว่างค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางและลักษณะใด และอัตรากำไรสุทธิคือกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้นแล้วคูณด้วย 100 อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงรายได้จากการดำเนินงานของสหกรณ์ในทุกๆ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิเกิดขึ้นเท่าใด ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูงแสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานที่สูง แต่ถ้าค่าแสดงว่าสหกรณ์ควรจะได้รับการวิเคราะห์หาสาเหตุว่ามีค่าใช้จ่ายใดที่ผิดปกติ

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 5.90 แสดงว่าสหกรณ์นำสินทรัพย์ไปดำเนินงานได้ผลตอบแทนสูง และมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นร้อยละ 10.55 จะเห็นได้ว่าสหกรณ์นำทุนไปดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่สูง แสดงว่าผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนสูง แต่เมื่อดูจากอัตราค่าใช้จ่ายร้อยละ 24.54 แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดี และเมื่อดูจากอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 75.46 หมายถึงรายได้จากการดำเนินงานของสหกรณ์ในทุก ๆ 100 บาทจะมีกำไรสุทธิเกิดขึ้น 75.46 บาท แสดงว่า สหกรณ์มีความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานที่สูง

1.3 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ

ตาราง 9 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกฯ	อัตราส่วนมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ	ผลเปรียบเทียบ
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง				
1.1 อัตราส่วนหมุนเวียน	เท่า	0.72	2.43	ต่ำกว่า
1.2 อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	0.72	2.25	ต่ำกว่า
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้				
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.82	0.81	สูงกว่า
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	เท่า	1.81	1.59	สูงกว่า
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์				
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด	ร้อยละ	7.82	8.62	ต่ำกว่า
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร				
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	5.90	5.55	สูงกว่า
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ร้อยละ	10.55	10.15	สูงกว่า
4.3 อัตราค่าใช้จ่าย	ร้อยละ	24.54	35.56	ต่ำกว่า
4.4 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	75.46	64.44	สูงกว่า

หมายเหตุ ใช้ข้อมูลทางการเงินปี พ.ศ. 2545

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ในปีบัญชี 2545 กับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ ตามตาราง 9 สามารถสรุปได้ดังนี้

อัตราส่วนสภาพคล่อง

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนหมุนเวียนและอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 0.72 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ สหกรณ์ทั่วประเทศ ซึ่งมีอัตราส่วนหมุนเวียนเท่ากับ 2.43 และอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 2.25 ปรากฏว่าอัตราส่วนวัดสภาพคล่องของสหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของหนี้สินหมุนเวียนจะพบว่าหนี้สินหมุนเวียนเกือบทั้งหมดเป็นเงินรับฝากจากสมาชิกร้อยละ 99.87 และไม่มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นหรือสหกรณ์อื่นเป็นการใช้เงินทุนภายในมาบริหารงาน ประกอบกับสินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์ทั้งหมดเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้อัตราส่วนดังกล่าวที่ต่ำก็มีได้หมายความว่าสหกรณ์จะไม่สามารถชำระหนี้ได้

อัตราส่วนวัดความสามารถในก่อหนี้

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.82 เท่าต่อส่วนของทุน 1 เท่า และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเท่ากับ 1.81 เท่าต่อส่วนของทุน 1 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.81 เท่า และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเท่ากับ 1.59 ปรากฏว่าอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ทั้ง 2 อัตราสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศเล็กน้อย แสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนในส่วนของผู้เจ้าของมากกว่าส่วนที่เป็นหนี้สิน และสูงกว่ามาตรฐานเล็กน้อย ย่อมหมายความว่าเจ้าหนี้ของสหกรณ์ก็คือสมาชิกที่ฝากเงินไว้กับสหกรณ์มีโอกาที่จะได้รับเงินฝากคืนจากสหกรณ์มากขึ้น ส่วนอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนที่สูงกว่ามาตรฐานหมายความว่าเงินสำรองและทุนเรือนหุ้นมีไม่เพียงพอต่อการให้สมาชิกกู้ยืม เมื่อดูจากรายละเอียดของงบดุลจะพบว่าแหล่งเงินทุนของสหกรณ์ที่นำมาใช้ในการลงทุนจะมาจากแหล่งเงินทุนภายใน คือเงินรับฝากจากสมาชิกและเงินสำรอง ทุนเรือนหุ้น โดยไม่มีการกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้ภายนอก

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 7.82 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนเท่ากับ 8.62 ปรากฏว่าอัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ของ

สหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ ย่อมหมายความว่าสหกรณ์มีการใช้ประโยชน์ จากสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดเป็นรายได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หรือสหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่ายหรือควบคุมได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 5.90 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นร้อยละ 10.55 อัตราค่าใช้จ่ายร้อยละ 24.54 และอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 75.46 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนเท่ากับ 5.55, 10.15, 35.56 และ 64.44 ตามลำดับ ปรากฏว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ สูงกว่าเกณฑ์อัตรามาตรฐาน ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายจะต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่าอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรทั้ง 4 อัตราอยู่ในเกณฑ์ที่ดี สรุปได้ว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรให้แก่สมาชิกได้ดี

1.4 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

ตาราง 10 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	อัตราส่วนทาง		ผลเปรียบเทียบ
		การเงินของ	อัตราส่วน	
		สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกฯ	มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ	
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง				
1.1 อัตราส่วนหมุนเวียน	เท่า	0.72	3.57	ต่ำกว่า
1.2 อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	0.72	3.49	ต่ำกว่า
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้				
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.82	0.47	สูงกว่า
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วน ของทุน	เท่า	1.81	1.40	สูงกว่า
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์				
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อ สินทรัพย์ทั้งหมด	ร้อยละ	7.82	10.27	ต่ำกว่า
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร				
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	5.90	6.66	ต่ำกว่า
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วน ของทุน	ร้อยละ	10.55	9.84	สูงกว่า
4.3 อัตราค่าใช้จ่าย	ร้อยละ	24.54	35.13	ต่ำกว่า
4.4 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	75.46	64.87	สูงกว่า

หมายเหตุ ใช้ข้อมูลทางการเงินปี พ.ศ. 2545 ในการวิเคราะห์

ผลการจัดขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักนายกรัฐมนตรี จำกัด ตามเกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ปรากฏว่าสหกรณ์อยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดกลาง ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ ตามตาราง 10 สามารถสรุปได้ดังนี้

อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนหมุนเวียนและอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 0.72 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ ซึ่งมีอัตราส่วนหมุนเวียนเท่ากับ 3.57 อัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 3.49 ปรากฏว่าอัตราส่วนวัดสภาพคล่องของสหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศมาก สำหรับอัตราส่วนที่อยู่ในระดับสูงย่อมเป็นผลดีกับสหกรณ์ เพราะสหกรณ์จะมีสภาพคล่องที่สูงมาก หากพิจารณาในมุมมองของเจ้าหนี้ก็เป็นเรื่องที่น่าพอใจ แต่ถ้าในมุมมองของผู้บริหารที่มีความรอบคอบ ก็อาจจะเป็นปัญหาให้กับสหกรณ์ได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนที่มากเกินไปจนจมเงินและไม่ได้นำสินทรัพย์ในส่วนนี้ก่อให้เกิดผลกำไรให้แก่สหกรณ์เท่าที่ควร

อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.82 เท่าต่อส่วนของทุน 1 เท่า อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเท่ากับ 1.81 เท่าต่อส่วนของทุน 1 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ ซึ่งมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.47 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเท่ากับ 1.40 ปรากฏว่าอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ทั้ง 2 อัตราสูงกว่าเกณฑ์มาก แสดงว่าสหกรณ์มีหนี้สินน้อยกว่าส่วนของทุนซึ่งถือว่าดีแต่ยังคงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนที่สูงกว่ามาตรฐานแสดงว่าเงินสำรอง ทุนเรือนหุ้น มีไม่เพียงพอต่อการให้สมาชิกกู้ยืม

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับ ร้อยละ 7.82 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนเท่ากับร้อยละ 10.27 ปรากฏว่าอัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศมาก แสดงว่าสหกรณ์มีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดเป็นรายได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ด้วย หรือควบคุมค่าใช้จ่ายได้ต่ำกว่ามาตรฐาน

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

ในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ร้อยละ 5.90 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 10.55 อัตราค่าใช้จ่ายร้อยละ 24.54 และอัตรากำไรสุทธิร้อยละ 75.46 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนเท่ากับ 6.66, 9.84, 35.13 และ 64.87 ตามลำดับ ปรากฏว่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่าระดับผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนของสหกรณ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดี ส่วนอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนและอัตรากำไรของ สหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานที่สูง ถึงแม้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์จะต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 ในด้านของปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545

ตาราง 11 สมการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สมการที่	การพยากรณ์แนวโน้ม	รูปแบบสมการ
1	ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน	$Y_t = 30.28 + 3.79 t$ โดยที่ $t = 7$ สำหรับการพยากรณ์ปีบัญชี 2546 $t = 8$ สำหรับการพยากรณ์ปีบัญชี 2547 $t = 9$ สำหรับการพยากรณ์ปีบัญชี 2548
2	ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ	$Y_t = 49.59 + 8.66 t$ โดยที่ $t = 7$ สำหรับการพยากรณ์ปีบัญชี 2546 $t = 8$ สำหรับการพยากรณ์ปีบัญชี 2547 $t = 9$ สำหรับการพยากรณ์ปีบัญชี 2548

จากตาราง 11 จะได้รูปแบบสมการในการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน และปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยที่

สมการที่ 1 คือ รูปแบบสมการในการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยสมการที่ได้ คือ

$$Y_t = 30.28 + 3.79 t$$

โดยที่ Y_t = ปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี ณ ปีที่ t

$t = 7$ สำหรับการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินปีบัญชี 2546

$t = 8$ สำหรับการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินปีบัญชี 2547

$t = 9$ สำหรับการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินปีบัญชี 2548

สมการที่ 2 คือ รูปแบบสมการในการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยสมการที่ได้ คือ

$$Y_t = 49.59 + 8.66 t$$

โดยที่ Y_t = ปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ณ ปีที่ t

$t = 7$ สำหรับการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อปีบัญชี 2546

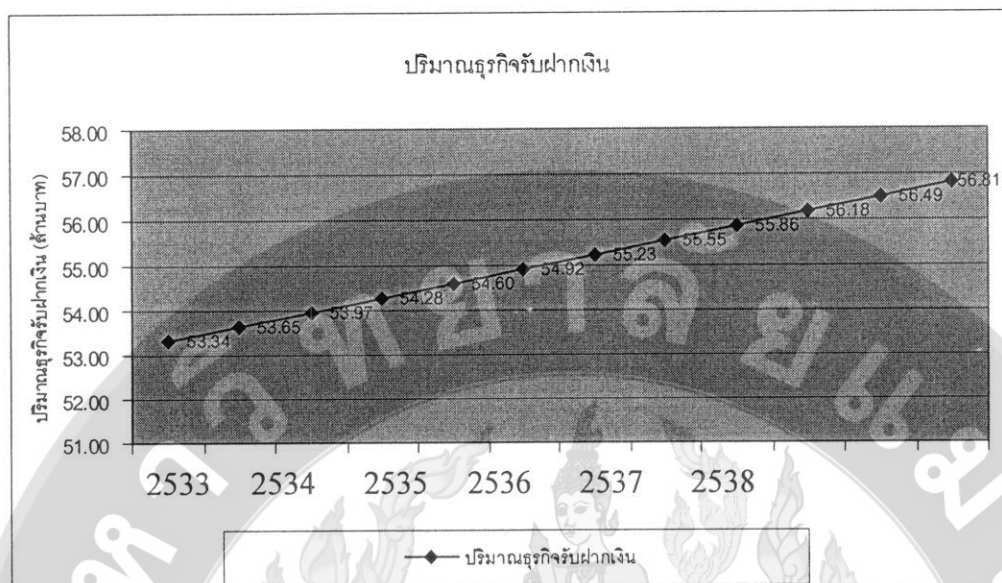
$t = 8$ สำหรับการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อปีบัญชี 2547

$t = 9$ สำหรับการพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อปีบัญชี 2548

2.1 การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน

ตาราง 12 การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีปีบัญชี 2546 - 2548

ปีบัญชี	ปริมาณธุรกิจรับฝากเงินจากการพยากรณ์ ตัวสมการตัวแบบ (ล้านบาท)
	$Y_t = 30.28 + 3.79 t$
2546	56.81
2547	60.60
2548	64.39

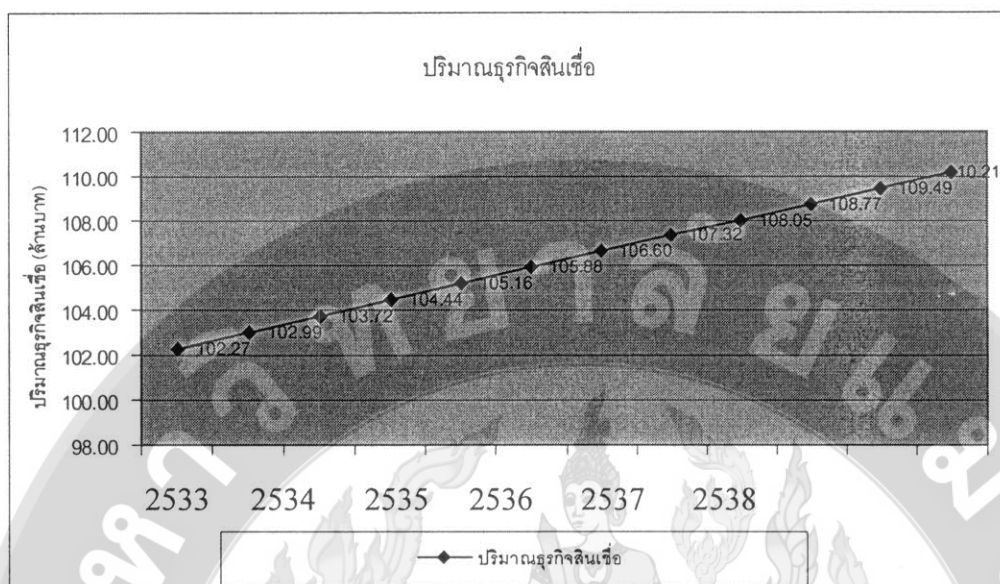
ภาพ 4 แนวโน้มปริมาณธุรกิจรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ปีบัญชี 2546 – 2548

จากตาราง 12 และภาพ 4 ผลการพยากรณ์แนวโน้มในปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปีบัญชี 2546 - 2548 พบว่า ปริมาณธุรกิจรับฝากเงินของสหกรณ์มีแนวโน้มที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีบัญชี 2546 สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงินจำนวน 56.81 ล้านบาท ปีบัญชี 2547 มีปริมาณธุรกิจรับฝากเงินจำนวน 60.60 ล้านบาท และปีบัญชี 2548 สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงินจำนวน 64.39 ล้านบาท

2.2 การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อ

ตาราง 13 การพยากรณ์แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี ปีบัญชี 2546 – 2548

ปีบัญชี	ปริมาณธุรกิจสินเชื่อจากการพยากรณ์ ตัวสมการตัวแบบ (ล้านบาท)
$Y_t = 49.59 + 8.66 t$	
2546	110.21
2547	118.87
2548	127.53

ภาพ 5 แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปี
บัญชี 2546 - 2548

ตาราง 13 และภาพ 5 ผลการพยากรณ์แนวโน้มในปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปีบัญชี 2546 - 2548 พบว่า ปริมาณธุรกิจสินเชื่อของ สหกรณ์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีบัญชี 2546 สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจสินเชื่อจำนวน 110.21 ล้านบาท ปีบัญชี 2547 สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจสินเชื่อจำนวน 118.87 ล้านบาท และปีบัญชี 2548 สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจสินเชื่อจำนวน 127.53 ล้านบาท

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานและการพยากรณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานด้านปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด รวมถึงการพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานของ สหกรณ์ต่อไปในอนาคต โดยศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์จากการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อหาอัตราส่วนทางการเงินที่จะสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ และความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์ รวมทั้งเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

นอกจากนี้ได้พยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานในปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ล่วงหน้า 3 ปี คือ ในปีบัญชี 2546 – 2548 จากข้อมูลสถิติทางการเงินรายงานกิจการของ สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 – 2545 ด้วยวิธีการพยากรณ์การวิเคราะห์การถดถอย (Time Series Regression Analysis) เพื่อทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งการวิเคราะห์ถดถอยของอนุกรมเวลาที่ได้แสดงผลแนวโน้มการพยากรณ์ในรูปแบบแนวโน้มเชิงเส้น ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ กล่าวคือ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด

- 1.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2533 – 2545
- 1.2 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ ปีบัญชี 2545
- 1.3 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ
- 1.4 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 ในด้านปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจ
สินเชื่อ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี จำกัด

1.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2533 – 2545

ผลการดำเนินงานโดยทั่วไปของสหกรณ์พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี จำกัด มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ตั้งแต่ปีบัญชี 2533 - 2545 โดยใน
ปีบัญชี 2533 มีสมาชิกจำนวน 469 คน ได้เพิ่มขึ้นเป็น 810 คนในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยใน
อัตราร้อยละ 4.44 ในด้านทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์พบว่าสหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นอย่าง
ต่อเนื่องทุกปี โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นทั้งสิ้น 1.95 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น
53.06 ล้านบาทในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 30.77 ในด้านการรับฝากเงินจาก
สมาชิก พบว่าเงินรับฝากจากสมาชิกมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปีบัญชี 2540, 2541 และ 2544 โดย
ในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีเงินรับฝากจากสมาชิกจำนวน 4.24 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 53.38 ล้าน
บาทในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 25.41 ในด้านธุรกิจสินเชื่อพบว่าสหกรณ์มีธุรกิจ
สินเชื่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีธุรกิจสินเชื่อจำนวน 6.76 ล้าน
บาทได้เพิ่มขึ้นเป็น 106.28 ล้านบาทในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 53.97 ใน
ด้านสินทรัพย์พบว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มี
สินทรัพย์ทั้งสิ้น 6.76 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 118.95 ล้านบาทในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ย
ในอัตราร้อยละ 27.02 ในด้านหนี้สินพบว่าสหกรณ์มีหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกปียกเว้นปีบัญชี 2540 และ
2541 โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีหนี้สินจำนวน 4.52 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 53.45 ล้านบาท
ในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 24.26 ในด้านทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้นอย่าง
ต่อเนื่องทุกปี โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีทุนทั้งสิ้น 2.24 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 65.50 ล้าน
บาทในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 31.68 ในด้านรายได้ของสหกรณ์พบว่า
สหกรณ์มีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี 2542 โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีรายได้ทั้งสิ้นจำนวน
0.73 ล้านบาทได้เพิ่มขึ้นเป็น 8.83 ล้านบาทในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 24.49
ในด้านค่าใช้จ่ายของสหกรณ์พบว่า สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทุกปียกเว้นปีบัญชี 2537, 2541,
2542 และ 2545 โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายจำนวน 0.45 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 2.17
ล้านบาทในปีบัญชี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 17.46 ในด้านกำไรสุทธิจากการศึกษา

พบว่าสหกรณ์มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปีบัญชี 2533 สหกรณ์มีกำไรสุทธิจำนวน 0.28 ล้านบาทได้เพิ่มขึ้นเป็น 6.66 ล้านบาทในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 30.88

1.2 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ปีบัญชี 2545

จากการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สภาพคล่องทางการเงิน

สภาพคล่องทางการเงินหรือความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 มีอัตราส่วนหมุนเวียน และอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากันคือ 0.72 เท่าต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า โดยปกติอัตราส่วนนี้จะต้องมีค่ามากกว่า 1 ถึงจะดี แต่อัตราส่วนหมุนเวียนของสหกรณ์เท่ากับ 0.72 มิได้หมายความว่าสหกรณ์จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพราะทรัพย์สินหมุนเวียนทั้งหมดของสหกรณ์เป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็วและหนี้สินหมุนเวียนเกือบทั้งหมดเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก

อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

ความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์ในปีบัญชี 2545 มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.82 ต่อส่วนของทุน 1 เท่า และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเท่ากับ 1.81 เท่าต่อส่วนของทุน 1 เท่า โดยปกติอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต้องมีค่าน้อยกว่า 1 ถึงจะดี เพราะมีหนี้สินน้อยกว่าทุน แสดงว่าสหกรณ์มีเงินทุนในส่วนของผู้เจ้าของมากกว่าหนี้สิน ส่วนอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน แสดงว่าสหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นและทุนสำรองไม่เพียงพอกับลูกหนี้หรือไม่เพียงพอในการดำเนินงานด้านสินเชื่อ

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

ความสามารถในการใช้สินทรัพย์หรืออัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด ในปีบัญชี 2545 มีอัตราส่วนเท่ากับ 7.82 โดยปกติอัตราส่วนนี้ต้องมีค่าสูงถึงจะดี แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรแต่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดี

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไร ในปีบัญชี 2545 มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับ 5.90 อัตราส่วนนี้ต้องมีค่าสูงถึงจะดี แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการนำสินทรัพย์ไปดำเนินงานได้ผลตอบแทนที่สูง อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับ 10.55 อัตราส่วนนี้ต้องมีค่าสูงเช่นเดียวกัน แสดงว่าสหกรณ์นำทุนไปดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่สูง อัตราค่าใช้จ่ายเท่ากับ 24.54 อัตราส่วนนี้ต้องมีค่าต่ำ แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดี ส่วนอัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 75.46 อัตราส่วนนี้ต้องมีค่าสูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินงานที่สูง

1.3 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ

จากการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สภาพคล่องทางการเงิน

พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนหมุนเวียนและอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 0.72 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ ที่มีอัตราส่วนหมุนเวียนเท่ากับ 2.43 และอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 2.25

อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.82 และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับ 1.81 ซึ่งอยู่เกณฑ์ที่สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ ที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.81 และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับ 1.59

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

พบว่าสหกรณ์มีอัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับ 7.82 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนเท่ากับ 8.62

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

พบว่าสหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับ 5.90 อัตราผลตอบแทนต่อส่วน
ของทุนเท่ากับ 10.55 และอัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 75.46 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน
ทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับ 5.55 อัตรา
ผลตอบแทนต่อส่วนของทุนเท่ากับ 10.15 และอัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 64.44 ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายของ
สหกรณ์เท่ากับ 24.54 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออม
ทรัพย์ทั่วประเทศที่มีอัตราค่าใช้จ่ายเท่ากับ 35.56

จากผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า สภาพคล่องของสหกรณ์ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือ
ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นอยู่ในระดับต่ำ ความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไป
ก่อให้เกิดรายได้ อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ส่วนความสามารถในการก่อหนี้สหกรณ์ยังมีความสามารถในการ
ก่อหนี้ผูกพันได้อีก และมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

1.4 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาด

ใกล้เคียงกัน

จากการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี จำกัด เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์
ขนาดกลางทั่วประเทศ สามารถสรุปได้ผลดังนี้

สภาพคล่องทางการเงิน

พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนหมุนเวียนและอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 0.72 ซึ่งอยู่
ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ ที่มี
อัตราส่วนหมุนเวียนเท่ากับ 3.57 และอัตราส่วนหมุนเวียนเร็วเท่ากับ 3.49

อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.82 และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของ
ทุนเท่ากับ 1.81 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์
ขนาดกลางทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.47 และอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน
เท่ากับ 1.40

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

พบว่าสหกรณ์มีอัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับ 7.82 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนเท่ากับ 10.27

อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

พบว่าสหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับ 5.90 อัตราค่าใช้จ่ายเท่ากับ 24.54 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับ 6.66 อัตราค่าใช้จ่ายเท่ากับ 35.13 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุนเท่ากับ 10.55 อัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 75.46 อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าอัตรามาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศที่มีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุนเท่ากับ 9.84 และอัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 64.87

จากผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่าสภาพคล่องของสหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ส่วนความสามารถในการก่อหนี้ สหกรณ์ยังมีความสามารถในการก่อหนี้ผูกพันได้อีก และมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เว้นแต่ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ยังน้อยกว่ามาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ผลการพยากรณ์การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี คือ ปีบัญชี 2546 – 2548 ในด้านปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณ ธุรกิจสินเชื่อ

ในส่วนนี้ได้ศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบอนุกรมเวลามาทำการพยากรณ์ปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและปริมาณธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด ล่วงหน้า 3 ปี รูปแบบการพยากรณ์แนวโน้มนี้มีรูปแบบแนวโน้มของเส้นตรง ซึ่งผลที่ได้จากการพยากรณ์นี้แสดงได้ว่าในปีบัญชี 2546 – 2548 สหกรณ์จะมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและธุรกิจสินเชื่อที่เพิ่มขึ้น โดยสามารถสรุปผลการพยากรณ์ในปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์เมื่อสิ้นปีในแต่ละปี ได้ดังนี้

ในปีบัญชี 2546 สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด จะมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน เท่ากับ 56.81 ล้านบาท ในขณะที่ปริมาณธุรกิจสินเชื่อจะเท่ากับ 110.21 ล้านบาท

ในปีบัญชี 2547 สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด จะมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน เท่ากับ 60.60 ล้านบาท ในขณะที่ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ เท่ากับ 118.87 ล้านบาท

ในปีบัญชี 2548 สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด จะมีปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน เท่ากับ 64.39 ล้านบาท ในขณะที่ปริมาณธุรกิจสินเชื่อจะเท่ากับ 127.53 ล้านบาท

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาประสิทธิภาพและแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด พบว่า ผลการดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย จำนวนสมาชิก ทุนเรือนหุ้น ปริมาณธุรกิจรับฝากเงิน ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ ปริมาณสินทรัพย์ หนี้สิน ทุนของสหกรณ์ ปริมาณรายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภนิกา จารุแสงไฟโรจน์ (2537) แสดงว่าการดำเนินงานของสหกรณ์โดยทั่วไปมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นทุกปีเหมือนกัน

สำหรับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ สภาพคล่อง ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ และสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ พบว่าเหมือนกัน ในด้านสภาพคล่องของสหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เพราะ สหกรณ์มีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน แต่สินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมดจะเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็ว ซึ่งสามารถนำเงินสดไปชำระหนี้ระยะสั้นได้ ความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปก่อให้เกิดรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี เพราะสหกรณ์มีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่ เพื่อก่อให้เกิดเป็นรายได้ที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความสามารถในการก่อหนี้สหกรณ์ยังมีความสามารถในการก่อหนี้ผูกพันได้อีก และความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เว้นแต่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์มากกว่าอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ แต่จะน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ พิรเชษฐ รอดปลอดภัย (2532)

และของปริญา สมบูรณ์ (2536) ที่แสดงว่าการดำเนินงานของ สหกรณ์นั้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่สูง ไม่ว่าจะเป็นในด้านความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ สภาพคล่อง และความสามารถในการก่อหนี้

ในด้านแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด พบว่าปริมาณธุรกิจรับฝากเงินและธุรกิจสินเชื่อในอีก 3 ปีข้างหน้าจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งแนวโน้มนี้มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัว ประชาชนมีอำนาจการซื้อและการลงทุนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพและแนวโน้มในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำกัด เพื่อให้เกิดการพัฒนากิจการของสหกรณ์ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้สรุปข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี สหกรณ์ควรจัดสรรเงินสำรองให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ให้สมาชิกกู้ยืม ซึ่งเงินสำรองถือเป็นแหล่งเงินทุนที่ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย และจะทำให้อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนเพิ่มขึ้นด้วย
2. การกำหนดวงเงินกู้ยืมขั้นสูงสุด ไม่ควรกำหนดตามความพอใจของสมาชิกเป็นหลัก คณะกรรมการของสหกรณ์ควรมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินกู้ยืม โดยพิจารณาจากหลายๆ ปัจจัยประกอบกัน เช่น จำนวนหุ้น อายุการเป็นสมาชิก ระยะเวลาในการกู้ยืม วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ตลอดจนความสามารถในการชำระเงินกู้ยืม มิฉะนั้นแล้วสหกรณ์จะต้องพึ่งพิงแหล่งเงินทุนจากภายนอกมาให้บริการแก่สมาชิกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้สหกรณ์มีหนี้สินเพิ่มขึ้นมากเกินไปจนเกิดความเสี่ยง ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และความมั่นคงในการดำเนินงานของสหกรณ์ในที่สุด
3. จากข้อมูลที่ได้จากการพยากรณ์แนวโน้ม จะเห็นว่า ปริมาณของธุรกิจสินเชื่อจะมีแนวโน้มสูงกว่าปริมาณธุรกิจรับฝากเงินค่อนข้างมาก ดังนั้นอาจจะก่อให้เกิดปัญหาของการขาดสภาพคล่องในอนาคตก็เป็นได้ คณะกรรมการของสหกรณ์จะต้องให้ความสำคัญในการระดมเงินทุนให้มากยิ่งขึ้น และขณะนี้เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงที่กำลังขยายตัว ประชาชนมีกำลังซื้อและกำลังออมเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นคณะกรรมการของสหกรณ์ควรกำหนดนโยบายกระตุ้นการออม โดยการส่งเสริมให้สมาชิกถือหุ้นกับสหกรณ์เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีมาตรการจูงใจสมาชิก หรือให้คำแนะนำแก่สมาชิกผู้มีฐานะทางการเงินดีให้สนใจเลือกลงทุนโดยการถือหุ้นของสหกรณ์ จัดตั้งภาคีการออมทรัพย์โดยมีของที่ระลึกให้กับสมาชิกที่มาฝากเงินกับสหกรณ์ หรืออาจจัดสรรกำไรสุทธิเป็นทุนเรือนหุ้นให้กับสมาชิก ซึ่งผลของการระดมเงินทุนในรูปแบบนี้จะเป็น

ประโยชน์ต่อสมาชิกและสหกรณ์ สมาชิกจะมีความศรัทธาในสหกรณ์ ในฐานะที่สมาชิกเป็นทั้งผู้ลงทุนและเป็นเจ้าของสหกรณ์เมื่อนำเงินทุนเหล่านี้ให้แก่สมาชิกผู้ที่มีความเดือดร้อนทางการเงินได้กู้ยืม จะส่งผลให้สหกรณ์มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงขึ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของทุนลดลง อัตราส่วนกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น ดังนั้นสหกรณ์จึงควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องการระดมเงินทุน

4. สหกรณ์ควรปรับปรุงการให้บริการด้านการรับฝากเงินจากสมาชิก เพราะเงินรับฝากเป็นแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ เมื่อเทียบกับการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก สหกรณ์จึงควรมีความคล่องตัวในด้านการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย มั่นคง สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกให้มากที่สุด เพื่อการสร้างความจงรักภักดีของสมาชิกต่อสหกรณ์ โดยการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ให้มีมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อกับสมาชิก มีจิตใจเป็นผู้ให้บริการเพื่อให้สมาชิกที่มาติดต่อกับสหกรณ์มีความประทับใจ

5. สหกรณ์ไม่ได้จัดจ้างเจ้าหน้าที่เป็นของสหกรณ์เอง การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ควรที่จะให้สวัสดิการแก่ข้าราชการที่มาช่วยปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ โดยคำนึงถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ด้วย การจัดสวัสดิการที่เพียงพอจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่เกิดความรัก ความภักดี เสียสละและอุทิศตนให้กับงานของสหกรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มค่าตอบแทน การเพิ่มเงินโบนัส ให้เงินค่าอาหารกลางวัน หรือเงินสะสม ฯลฯ

6. สหกรณ์ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีจิตสำนึกและสร้างทัศนคติที่ดีในการรับใช้ ให้คิดว่าการให้บริการแก่มวลสมาชิกถือว่ามีความสุขและสนุกที่จะรับใช้สมาชิก ชอบที่จะช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน มีความอดทน อดกลั้นต่ออารมณ์ต่าง ๆ ของสมาชิก โดยส่งไปอบรมหลักสูตรดังกล่าวที่สันนิบาตแห่งประเทศไทย หรือชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยจัด

7. สหกรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องให้สมาชิกได้รับข่าวสารของสหกรณ์เป็นระยะ ๆ ควรแนะนำสมาชิกในสิ่งเหล่านี้คือก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิก ก่อนที่จะกู้เงินกับสหกรณ์ ก่อนจะเลือกกรรมการ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดทำวารสาร จุลสาร แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา เกี่ยวกับกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของสหกรณ์ ไปสู่สมาชิกให้มากขึ้น รวมทั้งบุคลากรทุกฝ่ายในสหกรณ์ควรจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกับสมาชิก เช่น การจัดกิจกรรมสัมนา กิจกรรมสนทนาระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก หรือจัดกิจกรรมไปดูงานที่สหกรณ์อื่น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งเปรียบเทียบกับเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศและ สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดกลางทั่วประเทศ แต่มิได้ศึกษาความต้องการหรือความพึงพอใจในการดำเนินงานในการศึกษาครั้งต่อไปเห็นว่าจะศึกษาถึงความพึงพอใจของสมาชิกในการดำเนินงานของคณะกรรมการ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหาร

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อให้สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ที่ชัดเจนมากขึ้น ควรศึกษาถึงต้นทุนและจุดต้นทุนในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ทราบถึงขอบเขตการดำเนินงานของสหกรณ์ ความสามารถในการควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์เอง รวมถึงการกำหนดทิศทาง และนโยบายในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2546. สารสนเทศน่ารู้ทางการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ประจำปี 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2529. คู่มือวิธีปฏิบัติงานสินเชื่อสหกรณ์ กส.53. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2543. การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวแปรด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กษิ์เดช แม่นปิ่น. 2545. การวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในเขตภาคกลางช่วงปี พุทธศักราช 2541-2543. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จินตนา กลัดอ่ำ. 2538. การวิเคราะห์การดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์พระจอมเกล้าลาดกระบังจำกัด. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จุฑาทิพย์ ภัทรวาท. 2543. หลักการบริหารการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง หลักการบริหารการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุม สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด.
- ฉวีวรรณ ผืนตะ. 2544. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานและแนวโน้มการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขลำพูน จำกัด ปีการบัญชี 2533-2542. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เฉลิมพล คุณสัมพันธ์. 2536. การบริหารการเงิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วีรกรรม.
- ดวงมณี โกมารทัต. 2528. ธนกิจและบัญชีสหกรณ์เพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เต็มใจ สุวรรณทัต. 2526. การประเมินค่าสหกรณ์จากการเงินและบัญชี. เอกสารการประชุมสัมมนาเรื่อง เทคนิคการควบคุมภายในสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองบัญชีศูนย์บริการทั่วไป.
- ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์. 2529. การวิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ธนิดาจิตรน้อมรัตน์. 2541. การบริหารการเงิน รวมหลักและทฤษฎี และกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- นุชธาดา โสภรัชต์. 2546. ประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- บันทึก นิถาวร และ มาลี วีระกิจพาณิชย์. 2530. "ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจและเสถียรภาพของระบบธนาคารพาณิชย์". เอกสารเสนอในรายการสัมมนาวิชาการเรื่อง ความมั่นคงของสถาบันการเงิน. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประวัตร นิลสุวรรณ. 2537. "การตรวจสอบผลงาน". *ตรวจเงินแผ่นดิน*. (ม.ค.-มี.ค.): 34 - 36.
- ประศาสน์ ตั้งมติธรรม. 2530. "ความมั่นคงและตัวชี้ความมั่นคงของบริษัทการเงิน". เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ เรื่องความมั่นคงของสถาบันการเงิน. 19-20 กุมภาพันธ์ 2530. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริญญา สมบูรณ์. 2536. การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- พีรเชฐ รอดเหตุภัย. 2532. การวิเคราะห์แนวโน้มทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครปฐม จำกัด ระหว่าง ปี พ.ศ.2521-2530. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพชร ชุมทรัพย์. 2532. หลักการบริหารการเงิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพเราะ ไพรอนันต์. 2534. การบริหารการเงินและนโยบายการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์: **ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์**, เล่ม 5. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร.
- ภนิกา จารุแสงไฟโรจน์. 2537. **ประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด ปีทางบัญชี 2532 – 2536**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ภาณุพงศ์ นิธิประภา และ อัจฉนา วัฒนานุกิจ. 2530. พฤติกรรมการถือสินทรัพย์และความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ เรื่อง ความมั่นคงของสถาบันการเงิน, 19-20 กุมภาพันธ์ 2530. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาสนา สุนานาวดี. 2534. **วิเคราะห์การดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สันติ อธิพัฒน์ และนายไกรสร พรสุธี. 2530. การศึกษาตัวบ่งชี้ความล้มเหลวของสถาบันการเงินในประเทศไทย. หนังสือที่ระลึกถึงงานฉลอง 5 รอบ ศาสตราจารย์ เดิมศักดิ์ กฤษณามระ. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2531. **เทคนิคการวิจัยตัวแปรหลายตัวแปรสำหรับการวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง.

อรรถยาลักษณ์ นิกรพันธุ์. 2545. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์เครดิต
ยูเนียนรวมใจ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2538 – 2543.

เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

อัจฉรา จันทรรณาย. 2546. การพยากรณ์ทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Altman, E. I. 1984. "The success of business failure prediction models : An international
survey". **Journal of Banking and Finance.** : Vol. 45 : 171-198.

Beaver, W. H. 1966. "Financial ratios as predictors of failure". **Journal of Accounting Research :**
Vol. 72 : 71-111.

Edminister, R. O. 1972. "An empirical test of financial ratios analysis for small business
failure prediction". **Journal of Financial and Qualitative Analysis :** Vol.74
1477-1493.

Hair, J. F., Jr., Eds. Probus. Chicago, 1995. **Multivariate Data Analysis with Reading** 4th ed.
New Jersey: Prentice Hall.

Laurence, G. G. and P. R. Yarnold 1995. **Reading and Understanding Multivariate Statistics.**
Washington: America Psychological Association.

Sinkey, J. F. 1975. A multivariate statistical analysis of the characteristic of problem bank.
Journal of Finance. 30: 21-36.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นางณัฏฐา พัฒนารพันธ์

เกิดเมื่อ

27 กันยายน 2497

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

แผนกพาณิชยการ (แผนกวิชาบัญชี)

โรงเรียนพาณิชยการบางนา

พ.ศ. 2520 ประโยควิชาชีพชั้นสูง แผนกบัญชี

คณะวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ

พ.ศ. 2523 ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

วิชาเอกการบัญชี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2525 – 2526 นักวิชาการเงินและบัญชี 3

พ.ศ. 2526 – 2529 นักวิชาการเงินและบัญชี 4

พ.ศ. 2529 – 2532 นักวิชาการเงินและบัญชี 5

พ.ศ. 2532 – 2539 เจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี 6

พ.ศ. 2539 – 2543 หัวหน้าฝ่ายบัญชี

พ.ศ. 2543 - ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน 8